

HAJDÚ-BIHAR MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Munkaügyi Központja

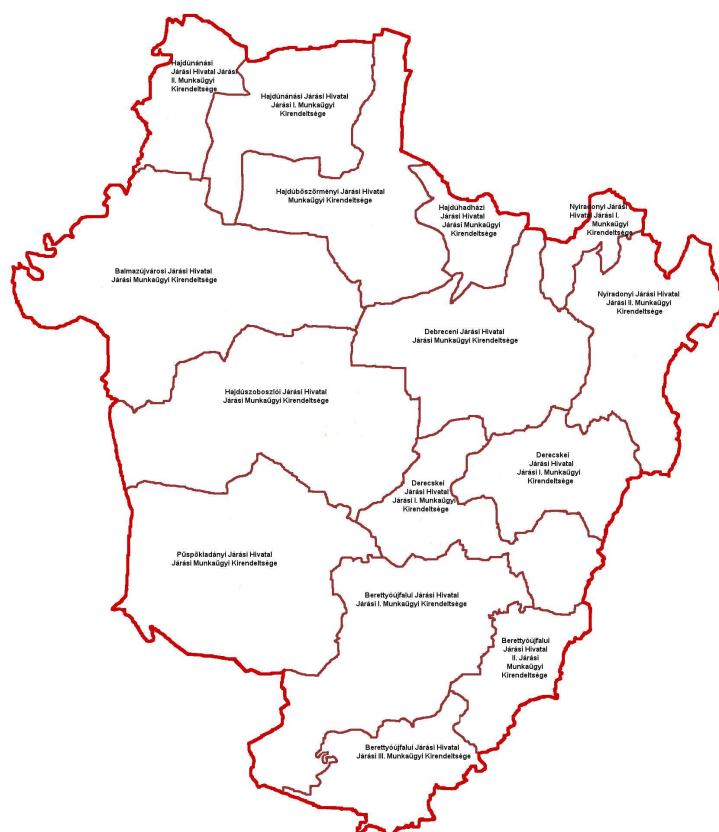
Jóváhagyta:

RÖVIDTÁVÚ MUNKAERŐ-PIACI PROGNÓZIS

HAJDÚ-BIHAR MEGYE

2014. DECEMBER 31-IG

Debrecen, 2014. január

TARTALOMJEGYZÉK

I.	A Rövidtávú munkaerő-piaci prognózisfelmérés	2
1.1.	A prognózisfelmérés bemutatása, a felmérés mintájának jellemzése	2
1.2.	Társadalmi, gazdasági helyzet KSH adatok alapján Országos	2
1.3.	Társadalmi, gazdasági helyzet KSH adatok alapján Hajdú-Bihar Megyében	3
1.4.	Hajdú-Bihar Megye munkaerő-piaci jellemzői 2013. I-XII hónapjában az NFSZ adatai alapján.....	6
II.	A felmérés menete.....	11
2.1.	A részt vevő cégek létszámnagyság-kategóriák szerint (2012-2013.év)	11
2.2.	Gazdálkodó szervezetek létszámnagyság-kategóriák szerint.....	12
2.3.	A minta összetétele és ágazati reprezentációja (2013. szeptember).....	12
III.	A foglalkoztatás alakulása a felmérésben részt vevőknél 2012. és 2013. években	13
3.1.	Létszámgazdálkodás 2013. évben.....	13
3.2.	Várható munkaerő-kereslet 2013. év végéig.....	15
3.3.	Tartósan betöltetlen álláshelyek, a létszámváltozással leginkább érintett foglalkozások	17
3.4.	Atipikus foglalkoztatás	20
3.5.	Külföldi állampolgárok a magyar munkaerőpiacon.....	23
3.6.	Pályakezdő fiatalok foglalkoztatása.....	24
IV.	A megkérdezettek gazdasági tevékenységének tényadatai és a 2014. évi várakozások.....	25
4.1.	Kapacitás-kihasználtság.....	25
4.2.	Rendelésállomány	29
4.3.	A termelési volumen alakulása	30
4.4.	Beruházások.....	30
4.5.	A vállalkozások üzleti helyzete.....	32
V.	Összegzés	32
MELLÉKLETEK		34
1. számú melléklet.....		34
FŐBB MUNKAERŐ-PIACI INFORMÁCIÓK		34

I. A Rövidtávú munkaerő-piaci prognózisfelmérés

1.1. A prognózisfelmérés bemutatása, a felmérés mintájának jellemzése

2013 évben szeptember-október hónapokban zajlott le a rövidtávú munkaerő-piaci prognózis felmérés, melyet a munkaügyi szervezet immár 8 éve a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Gazdaság- és Vállalkozáselemező Intézetével (GVI) közös kutatási program keretében végez.

Az országos szintű reprezentatív felmérés a versenyszféra gazdálkodó szervezeteire – a mikro-vállalkozásoktól kezdve a több száz főt foglalkoztató nagy cégekig – terjedt ki. A kirendeltségi kollégák és a kamara munkatársai 7108 céget (121-gyel kevesebbet, mint egy évvel korábban) kerestek fel. A kérdések 2013. év tény- és várható adataira, valamint a következő évi várakozásokra terjedtek ki.

Az éves rendszerességgel lebonyolított prognózisfelmérések legfőbb célja a munkaügyi szervezet szempontjából a munkaerő-piacon zajló változások, a munkáltatók emberi erőforrással történő gazdálkodásának megismerése, emiatt a kérdőíven szereplő kérdések többsége erre irányul. E mellett természetesen kiterjed a bevont cégek gazdasági helyzetének, ezen belül a konjunkturális helyzet, a kapacitáskihasználtság, a termelési volumen, beruházások alakulására is, hiszen ezek együttes megismerése révén válik érthetővé a régió főbb munkaerő-piaci folyamatainak alakulása, a rövidtávon várható változások leírása, a foglalkoztatásban jelentkező tendenciák nyomon követése.

1.2. Társadalmi, gazdasági helyzet KSH adatok alapján Országos¹

„A KSH gyorsbecslése alapján Magyarország bruttó hazai terméke 2013. III. negyedévében 1,7%-kal nőtt az előző év azonos időszakához viszonyítva. A növekedést alapvetően a mezőgazdaság, az ipar és az építőipar nemzetgazdasági ágak teljesítményének növekedése okozta.

A szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint az előző negyedévhez viszonyítva 0,8%-kal növekedett a bruttó hazai termék. „

„A nemzetgazdasági **beruházások** volumene 2013 III. negyedévében 9,8%-kal nőtt az előző év azonos időszakához viszonyítva. A nemzetgazdasági ágak döntő többségében bővülés következett be. A beruházási tevékenység III. negyedévi 9,8%-os növekedésén belül a gép- és berendezés beruházások 10,1, az építési beruházások 9,5-kal emelkedtek.

A beruházási teljesítményérték növekedéséhez elsősorban a közel egyharmad súlyt képviselő **feldolgozóipar** 13,6%-os bővülése járult hozzá, ezen belül a járműgyártás és az ehhez kapcsolódó beszállító ágazatok (gumi, műanyag, nemfém ásványi termék, illetve a gép, gépi berendezések gyártása), valamint az élelmiszeripar beruházása volt kiemelkedő. Közel kétszeresére emelkedett a beruházási volumen a **víz- és hulladékgazdálkodás területén** (90,6%) a víztisztítási és csatornázási projektek eredményeként. A nagy súlyt képviselő **szállítás, raktározás** nemzetgazdasági ág 4,6%-os növekedése elsősorban a vasútépítések-, felújítások, alsóbbrendű útvonalak, egyéb útépítéseknek és járműbeszerzéseknek köszönhető. A mezőgazdasági gépbeszerzések és tárolók építésének következtében dinamikusan nőtték

¹ Forrás: idézet KSH gyorsátjelentéséről

(36,3%) a beruházások a **mezőgazdaságban**. A **kereskedelem, gépjárműjavítás** nemzetgazdasági ágban a volumen 21,3%-kal növekedett, ezen belül a legnagyobb mértékű emelkedés a kiskereskedelmi alágban következett be. A **közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás** ágban a beruházási teljesítmény jelentős bővüléséhez (11,7%) továbbra is az árvízvédekezéssel kapcsolatos nagyprojektek, az egyéb középületek felújítása, valamint a katasztrófavédelmi és rendvédelmi fejlesztések járultak hozzá.

A kisebb súlyt képviselő nemzetgazdasági ágak közül jelentősen nőttek a beruházások a **szakmai, tudományos, műszaki tevékenység** (47,9%) és az **adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység** (30,7%) nemzetgazdasági ágakban, ami egyedi nagy beruházások eredménye. Az **építőiparban** 9,9%-os volumennövekedést regisztráltunk. Számottevő a bővülés az **oktatás** (19,2%) és a **humán-egészségügyi, szociális ellátás** nemzetgazdasági ágakban (18,3%), amelyekben a nagyarányú növekedést részben az egy évvel korábbi alacsony beruházási teljesítményérték okozza. Jelentősen visszaestek a **villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás** (30,7%) nemzetgazdasági ág beruházásai. A lakásépítések visszaesésének következtében az **ingatlanügyletek** nemzetgazdasági ág beruházásainak volumene 12,1%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. A **pénzügyi, biztosítási tevékenység** beruházásai továbbra is elmaradtak (11,2%) az előző év azonos időszakától.

Az előző negyedévhez képest a nemzetgazdasági beruházások mennyisége 2013 III. negyedévében 1,3%-kal emelkedett a szezonálisan kiigazított index szerint.

2013 I–III. negyedévében összesen 2823 milliárd forintot költöttek beruházásra, összehasonlítva áron 3,1%-kal többet, mint egy évvel korábban.”

„2013. szeptember–novemberben 4 millió 12 ezer fő volt a **foglalkoztatottak létszáma**, 87 ezer fővel több, mint egy évvel korábban. A 15–64 évesek foglalkoztatási rátája 1,5 százalékponttal emelkedett. 2013. szeptember–novemberben a foglalkoztatottak 4 millió 12 ezer fős létszáma 2,2%-kal haladta meg az előző év azonos időszakában mért értéket. Közülük 3 millió 979 ezer fő volt 15–64 éves, ami 88 ezer fős növekedést jelent az egy évvel korábbihoz képest. Az említett korcsoportot 59,6%-os foglalkoztatási arány jellemezte, ez 1,5 százalékponttal magasabb, mint egy évvel ezelőtt. 2013. szeptember–novemberben a 15–64 éves férfiak közül 2 millió 154 ezren voltak foglalkoztatottak, foglalkoztatási rátájuk 2,0 százalékponttal, 65,7%-ra nőtt. A 15–64 éves foglalkoztatott nők száma 1 millió 825 ezer fő volt, esetükben a foglalkoztatási ráta értéke 1,0 százalékponttal 53,7%-ra nőtt. A 15–24 éves korosztályból 238 ezren voltak foglalkoztatottak, 21,1%-os foglalkoztatási rátájuk 1,4 százalékponttal volt magasabb az előző év azonos időszakában mérténél. A legjobb munkavállalási korú, 25–54 évesek és az 55–64 éves foglalkoztatottak száma is nőtt, előbbieknél foglalkoztatási rátája 1,3 százalékponttal, 76,7%-ra, utóbbiaké pedig 1,6 százalékponttal, 39,2%-ra javult.”

1.3. Társadalmi, gazdasági helyzet KSH adatok alapján Hajdú-Bihar Megyében²

„2013 I–III. negyedévében lassult a megye népességének természetes fogyása az egy évvel korábbihoz képest. A gazdasági aktivitás fokozódott a lakossági munkaerő-felmérés 2013. III. negyedévi adatai alapján, és mind a foglalkoztatottak, mind a munkanélküliek száma nőtt az előző év azonos időszakához viszonyítva.

A gazdasági teljesítményt befolyásoló tényezők közül növekedett a megyei székhelyű gazdasági szervezetek beruházásainak folyó áron számba vett teljesítménye a 2012 I–III. negyedévi szinthez képest. A gazdasági ágak közül a megyei székhelyű építőipari termelés

² Forrás: idézet KSH Statisztikai tájékoztató Hajdú-Bihar megye 2013/3

ugyancsak meghaladta az egy évvel korábbit. A megyei kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalmának 2013. I–III. negyedévi élénkülése elsősorban a viszonylag erős főszezonnak köszönhető. Ugyanakkor a megye ipari telephelyeinek termelése visszaesett a 2012. I–III. negyedévihez képest, és a főként az ingatlanügyletek gazdasági ág teljesítményét alakító lakásépítések I–III. negyedévi szintje is igen alacsony volt.”

„A Központi Statisztikai Hivatal **lakossági munkaerő-felmérése** alapján 2013 III. negyedévében a megye 15–74 éves népességén belül jelentősen, 7,1%-kal emelkedett a gazdaságilag aktívak száma. A megyei népesség aktivitási aránya az országos átlaghoz hasonlóan 58,2%-os volt. A gazdaságilag aktívakon belül mind a foglalkoztatottak, mind a munkanélküliek száma emelkedett. A vizsgált időszakban 201,6 ezer fő volt foglalkoztatott. Számuk 3,7%-kal bővült a 2012. III. negyedévihez képest, így a foglalkoztatási arány 49,1%-ra nőtt. A felmérés fogalmi meghatározása alapján ugyanekkor a munkanélküliek száma 37,3 ezer főt tett ki, 31%-kal többet, mint az előző év azonos időszakában. Ennek következtében a munkanélküliségi ráta 2,8 százalékponttal nőtt, és a vizsgált időszakban 15,6% volt. (Országosan 52,3%-os foglalkoztatási arány és 9,8%-os munkanélküliségi ráta volt számítható.)

A munkaerőpiac³ kínálati oldaláról más megközelítésből a **Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat nyilvántartott álláskeresőkre** vonatkozó adatai nyújtanak információt. E szerint Hajdú-Bihar megyében 2013. szeptember végén 41 ezer álláskereső szerepelt a nyilvántartásban, 7,1%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. A regisztrált állományon belül közel 6700 fő volt pályakezdő, akik száma 1,8%-kal haladta meg a 2012. szeptember végi értéket. Ezzel egy időben a 25 év alatti álláskeresők csoportjába 7,2%-kal kevesebben tartoztak, és számuk az időszak végén közel 7600 főt tett ki. A nyilvántartott álláskereső nők száma (21 ezer) a férfiakénál nagyobb ütemben csökkent, így az álláskeresőkön belüli arányuk (51%) némileg mérséklődött az egy évvel korábbihoz képest. Jelentősen (16%-kal) fogyott a megváltozott munkaképességű álláskeresők száma, és az időszak végén a megyében 1725 főt tett ki.

Az álláskeresők 43%-a szerzett jogot valamilyen típusú ellátásra, ezen belül 14,7 ezer fő szociális ellátásban, mintegy 2,2 ezer fő álláskeresési járadékban, 764 fő nyugdíj előtti álláskeresési segélyben részesült. A járadékosok és a szociális segélyezetttek száma 15–16%-kal csökkent, a nyugdíj előtti álláskeresési segélyben részesülőké 1,6-szeresére bővült.

A KSH **intézményi adatgyűjtése** alapján Hajdú-Bihar megyében 2013 I–III. negyedévében a 4 főnél többet foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési és társadalombiztosítási intézményeknél és a megfigyelt nonprofit szervezeteknél átlagosan mintegy 114 ezren **álltak alkalmazásban**, 1,6%-kal többen, mint az előző év azonos időszakában. Ezen belül a versenyszférában 68 ezer fő, a költségvetési szerveknél 40 ezer fő dolgozott. A versenyszféra létszáma lényegében stagnált, a költségvetési szerveké ugyanakkor 8,5%-kal bővült 2012 I–III. negyedévéhez képest. Ez utóbbi a közfoglalkoztatás bővülésének tulajdonítható, ami jellemzően a fizikai foglalkozásúakat érintette.”

„2013. szeptember 30-án Hajdú-Bihar megyei székhellyel 101 ezer **gazdasági szervezetet** tartottak nyilván, 2,3%-kal többet, mint egy évvel korábban. A növekedés döntően az önálló vállalkozók számának 3,3%-os emelkedéséből adódott, miközben a társas vállalkozásoké lényegében nem változott. Az előbbieknél kisebb súlyú nonprofit szervezetekből 1,0%-kal többet, a költségvetési és társadalombiztosítási szervekből pedig 16%-kal kevesebbet tartottak nyilván, mint egy évvel korábban. Így a megye gazdasági szervezeteinek 73%-át az önálló vállalkozók, 21%-át a társas vállalkozások, 5%-át a nonprofit szervezetek adták, a költségvetési és társadalombiztosítási szervek pedig 1% alatti részarányt képviseltek.

³ Forrás: idézet KSH Statisztikai tájékoztató Hajdú-Bihar megye 2013/3

Alkalmazásban állók a megyében, 2013. I–III. negyedév

Állománycsoport	Összesen	Ebből	
		versenyszféra	költségvetés
		Fő	
Fizikai foglalkozású	65 909	46 978	15 195
Szellemi foglalkozású	48 399	20 786	25 050
Összesen	114 308	67 764	40 244
		2012. I–III. negyedév=100,0	
Fizikai foglalkozású	103,0	100,1	116,4
Szellemi foglalkozású	99,8	98,8	104,2
Összesen	101,6	99,7	108,5

Az **önálló vállalkozókon** belül az egyéni vállalkozók (korábbi elnevezéssel az egyéni vállalkozói nyilvántartásban szereplő egyéni vállalkozók) száma 3,6%-kal bővült egy év alatt. Ezzel egyidejűleg az önálló vállalkozók nagyobb részét, 72%-át jelentő, csak adószámmal rendelkező magánszemélyek és egyéb önálló vállalkozások száma is emelkedett, összességében 3,2%-kal.

A **társas vállalkozásokon** belül – a korábbi időszakok tendenciájának megfelelően – nőtt a korlátolt felelősségű társaságok száma (1,9%-kal), a betéti társaságoké pedig (5,4%-kal) tovább csökkent. Így a megye társas vállalkozásainak 67%-át kft-ként, 28%-át bt-ként jegyezték. A kisebb súlyú gazdálkodási formák közül a szövetkezetek száma jelentősen, mintegy másfélszeresére emelkedett, a részvénytársaságoké pedig megegyezett az egy évvel korábbival.

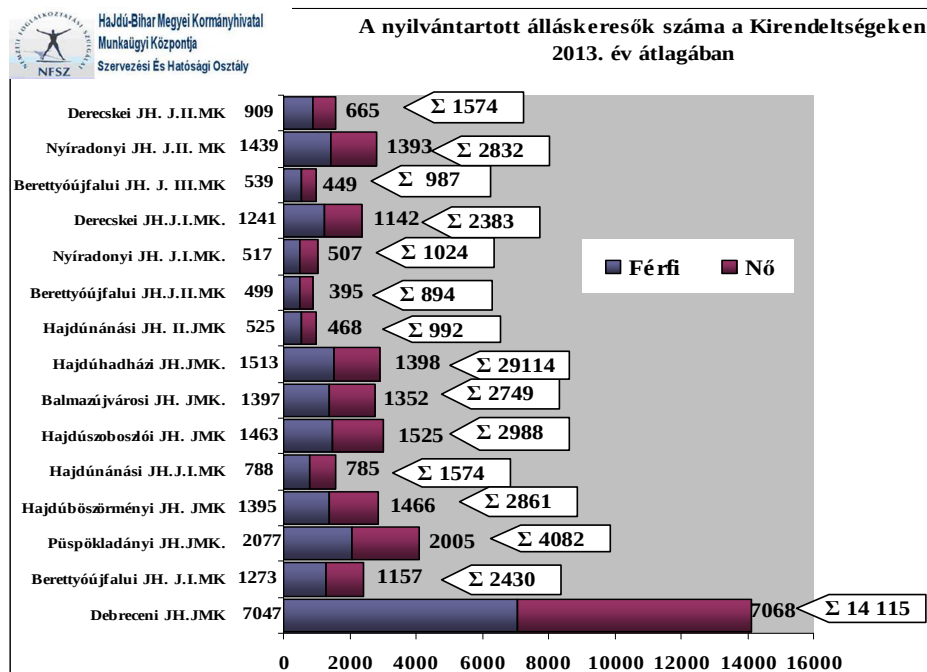
Hajdú-Bihar megyében az ezer lakosra jutó vállalkozások száma (176) valamelyest magasabb az országos átlagnál (170), ami a jelentős számú önálló vállalkozás jelenlétéből adódik. A megyében az önálló vállalkozások elterjedtsége (135) ugyanis negyedével múlta felül az országosan jellemző szintet, miközben a társas vállalkozások ezer lakosra jutó száma (40) mindössze az átlagos kétharmadát tette ki.”

„2013 I–III. negyedévében a megfigyelési körbe tartozó Hajdú-Bihar megyei székhelyű gazdasági szervezetek 87 milliárd forint értékű **beruházást** valósítottak meg, folyó áron számítva 8,3%-kal többet, mint az előző év azonos időszakában. A növekedéshez a nemzetgazdasági ágak többsége hozzájárult. Közülük a mezőgazdaságban 26, a szállítás és raktározás területén 22%-kal nőtt a beruházási teljesítményérték. Az intézménybővítések és -felújítások hatására az oktatás nemzetgazdasági ág beruházásai is emelkedtek, 19%-kal. A víztisztítási és csatornázási projektek eredményeként a víz- és hulladékgazdálkodás területén több mint kétszeresére bővült a teljesítményérték. Az építőipar és az ingatlanügyletek beruházásai is kiugró mértékben növekedtek, amelyben jelentős szerepe volt az előző évi igen alacsony bázisnak is. Visszaesés a nagyobb súlyú ágak közül a feldolgozóiparban, az energiaiparban és a kereskedelemben történt, ahol 16–21%-kal fordítottak kevesebbet tárgyi eszközök beszerzésére, létrehozására, illetve a meglévők fejlesztésére, mint egy évvel korábban.

Anyagi-műszaki összetételét tekintve a beruházások 51%-át az épületek és egyéb építmények építése jelentette, a gép- és járműberuházások pedig 43%-os részarányt képviseltek. A fejlesztések fennmaradó 6%-át egyéb célra (ültetvény, erdő, tenyész- és igasállat, föld, telek stb. beszerzésére) fordították. Közülük az épületberuházások nominálisan 33%-kal emelkedtek, a gépbeszerzések, felújítások értéke azonban 12%-kal visszaesett az egy évvel korábbihoz képest, miközben az egyéb célú fejlesztési ráfordítások 13%-kal bővültek.”

1.4. Hajdú-Bihar Megye munkaerő-piaci jellemzői 2013. I-XII hónapjában az NFSZ adatai alapján⁴

Az **álláskeresők száma** Hajdú-Bihar Megyében 2013. év átlagában 44 398 fő volt, mely 2012. év átlagához képest 5,2%-os mértékű, 2413 fős csökkenés volt tapasztalható. Az

állástalanok közel harmadát (31,8%) a Debreceni JMK tartotta nyilván, ami 1%-kal magasabb az előző év átlagának arányánál. A kirendeltségek közül 2013. év átlagában tizenkettőnél csökkent az álláskeresők száma az előző év átlagához képest. A legnagyobb számú csökkenés 374 fővel a

Hajdúszoboszlói JMK területén következett be az előző év átlagához képest, ahol a csökkenés aránya 11,1% volt. Az álláskeresők számában a legnagyobb arányú csökkenés 2013. év átlagában 15,4%-kal a Berettyóújfalui J.II. MK területén következett be, amit 180 fő nyilvántartásból történő kikerülése idézett elő. 2013. év átlagában növekedés három járási munkaügyi kirendeltség területén fordult elő. A Hajdúnánási Járási I. Munkaügyi Kirendeltség területén 162 fős, a Nyíradonyi J.I.MK területén 11 fős és a Hajdúnánási J.I.MK területén 4 fős növekedés volt tapasztalható 2012. év átlagához képest. A növekedés aránya sorrendben 11,5%-os, 1,1%-os és 0,4%-os volt.

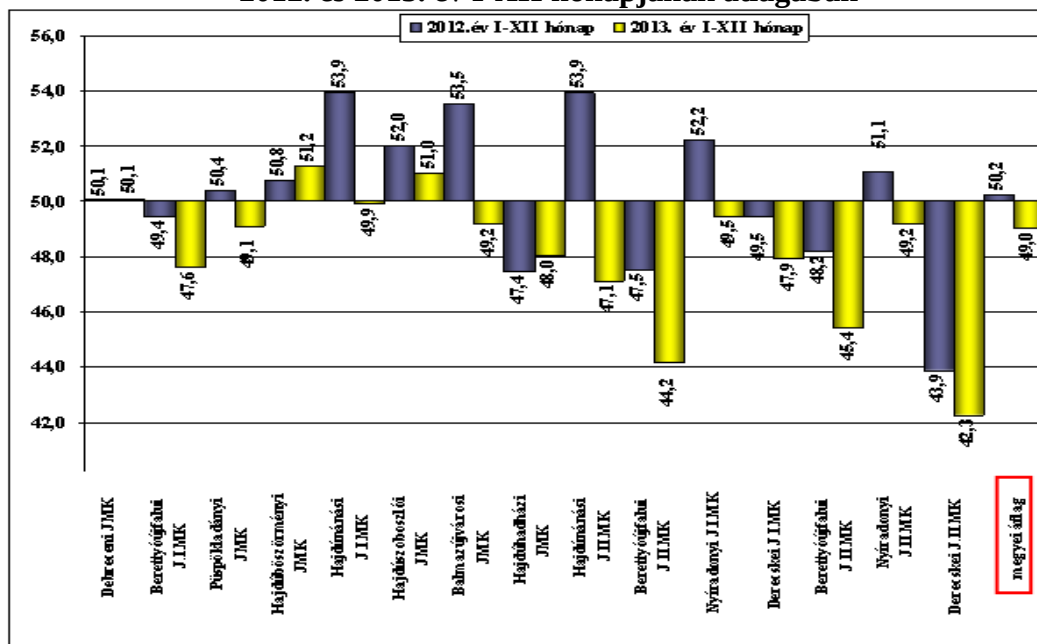
Hajdú-Bihar megyében 2013. évben átlagosan 56 493 fő került be a munkaügyi nyilvántartás rendszerébe, 3635 fővel kevesebben, mint az előző év átlagában, ami 6%-os csökkenést jelent. Az **első alkalommal belépők** esetében 2012. év átlagához képest 3,6%-os növekedés volt tapasztalható, amely 193 fővel több első alkalommal belépőt jelentett. Így 2013. év átlagában 5576 fő új belépőt vettek nyilvántartásba a járási munkaügyi kirendeltségek. Az első alkalommal belépők 71,5%-a a pályakezdekők közül került a nyilvántartásba számuk 2013. évben 3985 fő volt és harmaduk (36,6%) a Debreceni Járási Munkaügyi Kirendeltség területéről kérte első alkalommal a nyilvántartásba vételét.

Hajdú-Bihar Megye nyilvántartott álláskeresői között a vizsgált időszakban átlagosan 21 776 **nő** és 22 622 **férfi** szerepelt, arányuk az összes álláskeresőnek az 49% és 51 százalékát tette ki, és 846 fővel kevesebb volt a nők száma a férfiak számához képest 2013. év átlagában.

⁴ Forrás: NFSZ adattárház

Az előző év átlagában a két nem aránya között 0,5% volt az eltérés, akkor a nők 216 fővel voltak többen a nyilvántartásban, arányuk az összes álláskeresőnek az 50,2% volt. A nők számában 2012. év átlagához képest 7,4%-os, 1738 fős csökkenés következett be 2013. év átlagában. A férfiak esetében az előző év átlagához képest 2,9%-os (676 fős) csökkenés volt tapasztalható 2013. év átlagában. A járási munkaügyi kirendeltségek közül 14-nél csökkent a nők száma 2013. év átlagában, míg a férfiak száma ugyanekkor 11 járási munkaügyi kirendeltségen volt kevesebb.

**A nők arányának alakulása kirendeltségenként
2012. és 2013. év I-XII hónapjának átlagában**

A **szakképzetlen** állástalanok száma a megyében 2013. év átlagában 23 528 fő volt, mely az előző év átlagához képest 4,6%-kal csökkent, ami azt jelenti, hogy átlagosan 1139 fővel kevesebb szakképzetlen álláskeresőt tartottak nyilván a járási munkaügyi kirendeltségek. Az álláskeresőkön belüli arányuk 2013. év átlagában 53%, ami 0,3 százalékponttal magasabb az előző év átlagánál. Az álláskeresőkön belül a gimnáziumot végzettek átlagos száma az előző év átlagához képest 1,5%-os csökkenést mutatott. 2013. év átlagában 4683 fő gimnáziumot végzett álláskeresőt tartottak nyilván a járási munkaügyi kirendeltségek. A legfeljebb 8 általános iskolát végzettek száma is csökkenést mutat 2013. év átlagában. Az előző év átlagához képest 5,4%-kal 1066 fővel csökkent a legfeljebb 8 általános iskolát végzettek száma 2013. átlagában, amikor is átlagosan 18 844 fő szerepelt a járási munkaügyi kirendeltségek nyilvántartásában.

Hajdú-Bihar megyében 2013. év átlagában a 20 870 fő **szakképzett** álláskereső közül átlagosan 2160 főnek volt felsőfokú végzettsége. A szakképzett álláskeresők száma az előző év átlagához képest 5,8%-os csökkenést mutatott, ami azt jelenti, hogy átlagosan 1274 fővel volt kevesebb a szakképzett álláskeresők száma 2013. év átlagában. A felsőfokú végzettségű álláskeresők aránya is csökkenést mutatott. A csökkenés aránya 2012. év átlagához képest 6% volt. Ez által 2013. év átlagában 139 fő felsőfokú álláskeresővel kevesebbet tartottak nyilván a járási munkaügyi kirendeltségek.

A megyében a **pályakezdők** átlagos létszáma 2013. évben 6328 fő volt, mely 10,4%-kal 598 fővel több, mint 2012. év átlagában volt. A nyilvántartott pályakezdők aránya az össze állás keresőn belül 2013. év átlagában 14,3%, ami 2% ponttal magasabb, mint ami 2012. év átlagában volt. A pályakezdők 8% felsőfokú végzettséggel rendelkezett 2013. év átlagában, ami átlagosan 506 főt jelentett. Az előző év átlagában a pályakezdők 6,8 százalékának volt átlagosan felsőfokú végzettsége.

A pályakezdő állás keresők száma 2013. év átlagában két járási munkaügyi kirendeltségen

Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma	2012.év	2013.év	2013- 2012	arány %
Debreceni JMK	1 574	1 879	306	19,4
Berettyóújfalui J.I.MK	336	361	25	7,5
Püspökladányi JMK	547	586	39	7,2
Hajdúböszörményi JMK	387	453	66	17,0
Hajdúnánási J.I.MK	186	218	33	17,6
Hajdúszoboszlói JMK	437	441	4	0,9
Balmazújvárosi JMK	372	383	11	2,9
Hajdúhadházi JMK	268	345	78	29,1
Hajdúnánási J.II.MK	127	133	6	4,7
Berettyóújfalui J.II.MK	131	126	-5	-3,5
Nyíradonyi J.I.MK	149	166	17	11,5
Derecskei J.I.MK	366	384	18	4,9
Berettyóújfalui J.II.MK	151	151	0	0,1
Nyíradonyi J.II.MK	407	424	17	4,2
Derecskei J.II.MK	293	277	-17	-5,8
Hajdú-Bihar megye	5 730	6 328	598	10,4

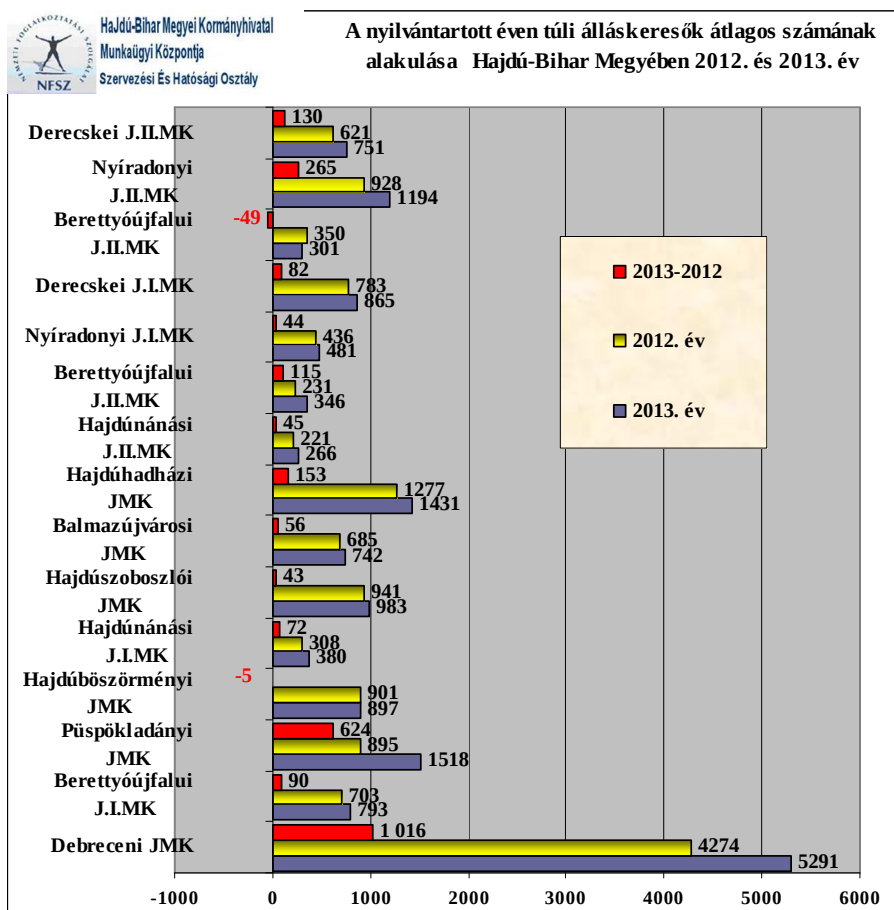
csökkent, a többi kirendeltségen növekedés történt. A Derecskei J. II. MK-n átlagosan 17 fővel, míg a berettyóújfalui J. II. MK-n átlagosan 5 fővel. A pályakezdők számában a legnagyobb növekedés 2013. évben 306 fővel a Debreceni JMK területén történt,

míg a legnagyobb arányú nyilvántartásba vétel 29,1%-kal a Hajdúhadházi JMK területén volt 2013. év átlagában, amikor is átlagosan 345 fő pályakezdő állás kereső volt a kirendeltség nyilvántartásában.

A **25 éven aluli** korosztályban 2013. év átlagában a járási munkaügyi kirendeltségek 8842 főt tartottak nyilván. A 25 év alatti állás keresők aránya az előző év átlagához képest 296 fős csökkenést mutat, melyet átlagosan 296 fő nyilvántartásból történő kilépése idézett elő. A járási munkaügyi kirendeltségek közül hármat kivéve mindenhol csökkenés volt tapasztalható. A növekedés átlagosan legnagyobb arányban 15,1%-kal a Hajdúnánási J. I. MK területén volt, míg a legnagyobb arányú csökkenés 15,8%-kal a Berettyóújfalui J. II. Mk területén fordult elő. Az **50 éven felüli** állástalanoknál 2012. év átlagához képest 1,5%-os 146 fős volt a növekedés 2013. év átlagában, amikor is átlagosan 10 129 fő 50 év feletti állás kereső volt a járási munkaügyi kirendeltségek nyilvántartásában. A járási munkaügyi kirendeltségek közül 2013. év átlagában az 50 év feletti állás keresők átlagos száma 6 kirendeltségen csökkent a többi kirendeltségen viszont nőtt. A növekedés legnagyobb számban 95 fővel a Debreceni JMK területén, míg a csökkenés legnagyobb számban 35 fővel a Hajdúhadházi JMK területén következett be. A 25 év alattiak átlagos aránya az összes állás keresőkön belül a 20,% körül alakult, míg az 50 év felettiak átlagos aránya meghaladta a 22%-ot 2013. év átlagában (a 25 év alattiak aránya 19,9%, míg az 50 év felettié 22,8%). Ez az arány az előző év átlagában is közel ezen a szinten volt mindkét csoportban (19,5%, illetve 21,3%).

25 évesnél fiatalabb	2012.év	2013.év	2013-2012	arány %	50 évesnél idősebb	2012.év	2013.év	2013-2012	arány %
Debreceni JMK	2 235	2 343	108	4,8	Debreceni JMK	3 266	3 361	95	2,9
Berettyóújfalui J.I.MK	507	488	-19	-3,7	Berettyóújfalui J.I.MK	524	543	19	3,6
Püspökladányi JMK	934	864	-70	-7,5	Püspökladányi JMK	936	973	37	4,0
Hajdúböszörményi JMK	610	631	21	3,5	Hajdúböszörményi JMK	854	860	6	0,9
Hajdúnánási J.I.MK	313	360	47	15,1	Hajdúnánási J.I.MK	296	353	57	19,2
Hajdúszoboszlói JMK	667	589	-78	-11,8	Hajdúszoboszlói JMK	764	755	-9	-1,2
Balmazújvárosi JMK	671	614	-58	-8,6	Balmazújvárosi JMK	653	620	-33	-5,1
Hajdúhadházi JMK	729	639	-90	-12,4	Hajdúhadházi JMK	635	600	-35	-5,5
Hajdúnánási J.II.MK	235	232	-3	-1,5	Hajdúnánási J.II.MK	212	225	14	6,4
Berettyóújfalui J.II.MK	229	192	-36	-15,8	Berettyóújfalui J.II.MK	212	202	-10	-4,9
Nyíradonyi J.I.MK	211	211	0	0,0	Nyíradonyi J.I.MK	191	213	22	11,7
Derecskei J.I.MK	556	535	-21	-3,7	Derecskei J.I.MK	532	532	0	0,0
Berettyóújfalui J.II.MK	263	223	-41	-15,4	Berettyóújfalui J.II.MK	246	218	-28	-11,4
Nyíradonyi J.II.MK	581	567	-14	-2,3	Nyíradonyi J.II.MK	561	589	29	5,1
Derecskei J.II.MK	397	354	-43	-10,8	Derecskei J.II.MK	304	288	-16	-5,3
Hajdú-Bihar megye	9 137	8 842	-296	-3,2	Hajdú-Bihar megye	9 984	10 129	146	1,5

Hajdú-Bihar megyében 2013. év átlagában az egy évnél régebben álláskeresők száma az előző év átlagához képest 19,8%-kal, 2683 fővel növekedett. Az egy éven túl nyilvántartásban lévő az összes álláskeresőnek a 36,6-át tették ki 2013. év átlagában, ami 7,6 százalékponttal volt több, mint 2012. év átlagában volt. Az éven túli álláskeresők átlagos száma 2013. évben 16 37 fő volt. A 15 járási munkaügyi kirendeltség közül kettőt kivéve 13-nál növekedett 2012. év átlagához képest az éven túli álláskeresők száma. Csökkenés átlagosan 49 fővel a Berettyóújfalui J. III. MK, valamint 5 fővel a Hajdúböszörményi JMK területén volt 2013. év átlagában. A legnagyobb arányú 69,7%-os növekedés a Püspökladányi JMK területén következett be, ahol 2013. év átlagában 1518 éven túli álláskereső volt a kirendeltség nyilvántartásában. A legnagyobb számú növekedés 1016 fővel a Debreceni JMK területén következett be, ahol a növekedés aránya 23,8%-ot tett ki. A tartós (éven túli) álláskeresők átlagos száma a legkisebb mértékben a Hajdúszoboszlói Járási Munkaügyi kirendeltség területén növekedett, ahol a 43 fős növekedés 4,6% arányú volt, így 2013. év

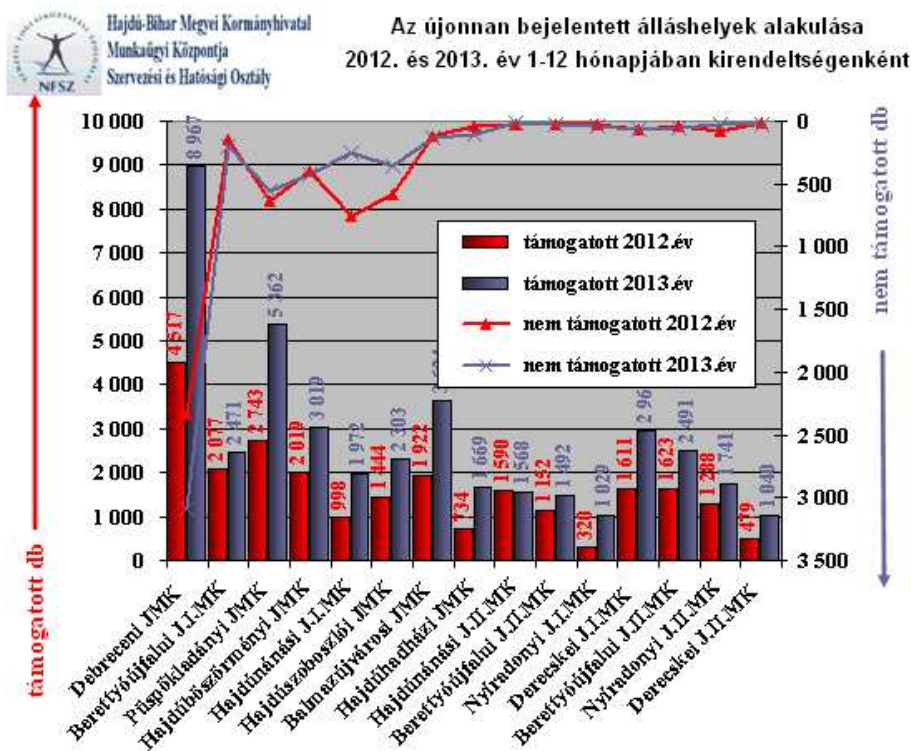

átlagában ezen a járási munkaügyi kirendeltségen átlagosan 983 fő éven túli álláskereső volt a nyilvántartásban.

Hajdú-Biharban 2013. év átlagában 2734 fő részesült járadék típusú **ellátásban**, átlagosan 1083 fővel kevesebben, mint egy évvel korábban, ami 28,4%-os csökkenésnek felel meg. Segély típusú ellátásban 232 fővel több személy részesült ez év átlagában, ami 54,4%-os növekedésnek felel meg 2012. év átlagához viszonyítva. Így átlagosan 658 fő részesült segély típusú ellátásban 2013. évben. Ugyan ezen időszakban átlagosan 229 fő részesült rendszeres szociális segélyben, 56-tal kevesebben, mint egy évvel korábban. Átlagosan további 16 275 fő foglalkoztatás helyettesítő támogatásban részesült tartott nyilván a munkaügyi központ. 2013. év átlagában összesen 19 896 fő kapott valamilyen ellátást, amely az összes álláskereső 44,8%-át jelentette, ez az arány egy évvel korábban 47,8% volt és átlagosan 22 804 fő ellátásban részesült jelentett.

A Hajdú-Bihar megyei munkáltatók 2013. évben összesen 47 088 **új álláshelyet** jelentettek be, amely 17 294 darabbal több az egy évvel ezelőtől, ami 58%-os növekedésnek felelt meg. A támogatott munkaerőigény bejelentések esetében az előző évhez képest a bejelentés növekedésének

mértéke majdnem kétszeres, 70,1%-kal több igény érkezett, így 2013. évben összesen 41 713 db támogatott álláshely állt rendelkezésre a járási munkaügyi kirendeltségeken. A nem támogatott álláshelyek esetében az egy évvel korábbihoz képest 105-tel többet jelentettek be a munkáltatók. Így 2013. évben összesen 5374 db nem támogatott álláshely állt rendelkezésre a járási munkaügyi kirendeltségeken. Összességében 2013. évben 110 360 betölthető álláshely volt, ami az előző évhez viszonyítva 51,7%-os növekedést jelent

Az új bejelentett álláshelyek 25,6%-át 2013. évben (12 050 db-ot) a Debreceni Járási Munkaügyi Kirendeltség* ellátási területéhez tartozó munkáltatók jelentették be. Az új bejelentett álláshelyek bővülésének mértéke csak a Püspökladányi JMK területén haladta meg a 10%-ot, (12,6%). További 6 kirendeltségen az új bejelentet álláshelyek aránya meghaladta az 5%-ot. A Bereettyóújfalu Járási II. Munkaügyi Kirendeltségen 5,4%, a Bereettyóújfalu J I. MK-n 5,7%, a Hajdúszoboszlói JMK-n 5,7%, a Derecskei J.I.MK-n 6,4%, a

* Járási Munkaügyi Kirendeltség továbbiakban = JMK

Hajdúböszörményi JMK-n 7,3% és a Balmazújvárosi JMK-n 8% volt ez az arány. Az új bejelentett álláshelyek száma kettő járási munkaügyi kirendeltség területén nem éri el az 1500 db-ot, a legkevesebbet a Nyíradonyi J.I.MK területén (1067 db-ot) jelentettek be a munkáltatók 2013. évben, de a Derecskei J.II.MK területén is hasonló mennyiségű (1069 db) volt az új bejelentett álláshelyek száma. 2013. évben az újonnan bejelentett álláshelyek 88,6% támogatott álláshelyre irányult, ugyanakkor 2012. évben ez az arány 81,7% volt. A Támogatott álláshelyek 21,5%-át (8967 db-ot) a Debreceni JMK területén működő munkáltatók igényelték, valamint a nem támogatott álláshelyek több mint felét, 57,4%-át (3083 db-ot) a Debreceni JMK területén működő cégek igényelték.

2013. év folyamán az álláshelyek 69,4%-a (32 737 álláshely) a Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás ágazatban állt rendelkezésre. Az előző évben ez az arány 55,2% volt. Az ágazatok közül 2013. évben ez az arány az 5%-ot csak a Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás területén haladta meg (6,4%). A többi ágazatban ez az arány 3,7% alatt maradt.

II. A felmérés menete

A GVI munkatársai idén is a 10 fő alatti létszámmal rendelkezőket keresték fel, míg a kirendeltségi kollégák az ettől nagyobb létszámú vállalkozásokat.

Miután a prognózis felmérés már évek óta zajlik, kialakult egy törzsállomány, vagyis azon cégek köre, akik rendszeres résztvevői az adatfelvételnek. Ez képezte az alapját a mostani felmérésnek is. Az egy évvel korábbi felmérésben részt vevőknek 108,6 százalékát sikerült bevonni, ennyi munkáltatónál vállalták, hogy kitöltik a kérdőívet, illetve válaszolnak a kérdezőbiztosok kérdéseire.

A versenyszféra munkáltatói közül a kirendeltségi munkatársak 248-nál végezték el a kérdőíves felmérést, míg a GVI munkatársai további 105 vállalkozást kerestek fel, így összességében a megyében 353 gazdálkodó szervezet kérdőívei kerültek feldolgozásra.

A mintában szereplő cégek közül tavaly a 10-49 fő közötti létszámmal rendelkezők voltak a legtöbben, arányuk akkor elérte a 39,7%-ot, jelenleg 2,3%-kal kevesebben kerültek be a felmérésbe. Az ezt követő 50-249 fő közötti kategóriába tartozók aránya 4,3 %-kal csökkent 2012. évhez képest és a mostani felmérésben 37,4%-ot képviselnek. A 9 fő és annál kevesebb főt foglalkoztatók hányada 2012. évben 21,8%-ot jelentett, viszont 2013. évben itt növekedés volt a bevontak számában, ami +7,9 %-ot jelent. Az 1000 fő feletti vállalatok közül a tavalyi négy helyett az idén kettőt sikerült bevonni a felmérésbe.

2.1. A részt vevő cégek létszámnagyság-kategóriák szerint (2012-2013.év)

Létszámnagyság-kategória	Cégszám (db)	
	2012. év	2013. év
9 fő és ennél kevesebb	71	105
10-49 fő	129	132
50-249 fő	105	99
250-999 fő	18	15
1000 fő és felette	4	2
Összesen	325	353

A KSH 2012-re vonatkozó adatai szerint az Hajdú-Bihar Megyében 73 910 olyan regisztrált gazdasági szervezet volt, melyeknek ismertek voltak a létszámadatai. Ezeket összehasonlítva a prognózisban szereplők adataival megállapítható, hogy összességében a fél százalékot érte (0,5%) el a felkeresett vállalkozások aránya, részleteiben viszont jelentősebb hányadban voltak jelen a nagyobb alkalmazotti létszámmal rendelkezők.

2.2. Gazdálkodó szervezetek létszámnagyság-kategóriák szerint

Megnevezés	Létszámnagyság-kategória				Összesen
	1-9	10-49	50-249	250 felett	
Regisztrált gazdasági szervezetek*	71 860	1 577	425	48	73 910
Prognózisban részt vevők	105	132	99	17	353
Reprezentáció aránya (%)	0,1	8,4	23,3	35,4	0,5

* KSH, 2012. év (0 és ismeretlen létszámúak nélkül)

Hajdú-Bihar megyére is jellemző a mikro és kisvállalkozások túlsúlya. A mintában –ahogy a táblázatból is látszik - főként a kisebb létszámú vállalkozások szerepelnek, reprezentációs szintjük azonban még így jóval elmarad a nagyobb cégektől.

A 2013. őszi prognózis felméréskor az alkalmazásban állók száma szeptember hónapban a KSH felmérése alapján meghaladta a 114 ezret, miközben a megkérdezett cégeknél a létszám 20 898 fő volt, így az átlagos reprezentációs szint 18,3 %-ot ért el, ami 5,3%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban volt.

2.3. A minta összetétele és ágazati reprezentációja (2013. szeptember)

Gazdasági ág		Alkalmazásban állók*		Mintába került cégeknél alkalmazottak		Reprezentáció aránya (%)
		száma	aránya	száma	aránya	
		(fő)	(%)	(fő)	(%)	(%)
A	Mezőgazdaság	6 845	6,0	2 752	13,2	40,2
C	Feldolgozóipar	24 056	21,0	9 243	44,2	38,4
D	Vill. energia-, gáz, gőz-, víz	2 265	2,0	1 626	7,8	71,8
F	Építőipar	5 346	4,7	840	4,0	15,7
G	Kereskedelem, javítás	13 601	11,9	1 711	8,2	12,6
H	Szállítás, raktározás	4 037	3,5	1 405	6,7	34,8
I	Szállás, vendéglátás	3 453	3,0	656	3,1	19,0
K	Pénzügyi tevékenység	517	0,5	70	0,3	13,5
L,M,N	Ingatlanügyletek	7 112	6,2	1 102	5,3	15,5
Egyéb ágak együtt		47 076	41,2	1 109	5,3	2,4
Mindösszesen		114 308	100,0	20 898	100,0	18,3

* Forrás: KSH intézményi adatok, 2013. III. negyedév

A megyében meghatározó szerepe van a feldolgozóiparnak, ezt jelzi a foglalkoztatottak magas száma is. Megközelítőleg az alkalmazottak 44,2 százaléka ebben a gazdasági ágban kerül foglalkoztatásra. A mintában az ágazat túltreprezentáltsága figyelhető meg a KSH adataihoz képest. Másik jelentős súllyal bíró ágazat a mezőgazdaság. A foglalkoztatottak több mint 10%-a e területen dolgozik, de ettől még nagyobb arányt képviselnek a felmérésben szereplők.

A külföldi befektetők körében a térség nem tekinthető vonzó célpontnak. A megkérdezett és választ is adók 94,8%-a külföldi tulajdonnal nem rendelkezik. Az idetelepült cégeknél a külföldi részesedés aránya a többségnél döntő hányadú. A 30 vállalkozásból 29-nél 76 százalék feletti a külföldi tulajdon mértéke, ebből 12-nek 100%-ban külföldi tulajdonosa van. Egy munkáltatónak a külföldi tulajdoni hányada 51-75% között volt a felméréskor.

A megyében külföldi tulajdonossal rendelkező cégek elsődlegesen a feldolgozóiparban (23 vállalkozás) találhatók, arányuk a választ adó cégek között 29,2%. A feldolgozóiparon belül is kiemelkedik a Gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása és a Gép, gépi berendezés gyártása 7 illetve 6 vállalkozással. A vállalkozások (16 cég) legtöbbje 50-249 fő közötti dolgozói létszámmal működik. A külföldi tulajdonossal rendelkező vállalkozások több mint negyede (26,7%-a) 250-999 főt alkalmazók, míg a vállalkozások 13,3%-a 1 000 fő és felette alkalmazók (4 cég) közül került ki. A 9 főt és ennél kevesebbet foglalkoztatók közül mindösszesen kettőnek van valamilyen külföldi részaránnyal rendelkező tulajdonosa. A 10-49 fős létszám-kategóriába tartozó 130 cégnél egyikben sincs külföldi tulajdonosi hányad.

III. A foglalkoztatás alakulása a felmérésben részt vevőknél 2012. és 2013. években⁵

3.1. Létszámgazdálkodás 2013. évben

A munkaügyi szervezet számára a legfontosabb információkat a munkaadóktól kapott létszámgazdálkodással összefüggő adatok jelentik, megismerésük révén válik lehetővé ugyanis a munkaerőpiacon zajló változások megértése, nyomon követése, illetve előrejelzése. Éppen ezért a rövid-távú munkaerő-piaci prognózis állandó és központi elemét e témára irányuló kérdések képezik minden évben.

A munkáltatók arról nyilatkoznak, hogyan alakul cégüknél a foglalkoztatottak létszáma, terveznek-e létszámcsökkentést, illetve létszámfelvételt, milyen nagyságrendben, milyen munkakörökben.

A megkeresett gazdasági szervezetek **statisztikai állományi létszáma 2013. szeptember elején 0,9%-kal volt magasabb, mint 2012. december 31-én.** Várhatóan 2014. szeptember elsejéhez képest csak 0,3%-kal lesz magasabb a 2013. szeptember 01-jei létszám. 2014. év szeptemberére a 9 főnél kevesebb létszámot foglalkoztatók 4,4%-os növekedéssel, a 10-49 főt foglalkoztatók stagnálással, az 1000 fő és felette foglalkoztató cégek 0,8%-os növekedéssel számolnak, míg a többi létszám kategóriában foglalkoztatók kisebb arányú létszámcsökkenést prognosztizálnak 2014. év szeptemberére. 2013. év szeptember 01-jén a 24 540 fő munkavállaló 90,7%-a teljes munkaidős foglalkoztatott volt, ami +4,4%-ponttal több mint az előző év szeptember elsején. A nem teljes munkaidőben dolgozók létszáma

⁵ Forrás: A 2013. évi felmérés alapján készült adatbázis

2012. szeptemberben 3918 fő volt ehhez képest a létszám csupán 1645 fővel volt kevesebb a 2013. szeptember elejénél. Ugyanezen időpontokat figyelembe véve viszont 10,6%-kal csökkent (3524 főről 3185 főre) a határozott időre szóló munkaszerződéssel rendelkezők száma.

2012. év december 31-én Hajdú-Bihar megyében 307 főt kölcsönöztek a munkáltatók, 2013. év szeptemberére 207 fővel többet, így a növekedés majdnem 73%-ra tehető (72,6%). Ugyanakkor 2014. év szeptemberére újból kevesebb (-227 fő) kölcsönvett munkaerővel számolnak a választ adó munkáltatók. A kölcsönvett munkaerővel vállalati méret szerint az 50-249 főt, illetve a 250-999 főt foglalkoztatók számolnak, más létszám-kategóriában nem jellemző ezen fajta foglalkoztatási mód. A 2013. szeptember 01-jén kölcsönzött (530 fő) munkaerő 41,7%-a az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység gazdasági ágba tartozott. A kölcsönzött munkaerő 38,5%-a a feldolgozó iparban ezen belül 25,1% a Gép, gépi berendezés gyártása ágazatban dolgozott, továbbá a kölcsönvett munkavállalók 17,9%-a a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágazatban dolgozott 2013. év szeptember 01-jén.

A statisztikai állományi létszámon belül 2013. szeptember 01-jén az alkalmazottak 71,3%-a fizikai, 28,7%-a szellemi foglalkozású munkakört töltött be. Érdekességgént elmondható, hogy mindkét vizsgált időszakban közel ugyanezen arányok tapasztalhatóak. Annak ellenére, hogy a 2012. évi vizsgált időszakban 343 fővel kevesebb volt az állományi létszám.

A megkérdezettek statisztikai állományi létszámát gazdasági áganként vizsgálva megállapítható, hogy 2013. évben összességében 1,4%-os növekedés volt tapasztalható 2012. évhez képest. A legnagyobb létszámnövekedés 276 fővel a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászatban történt 2013. évben, ahol az előrejelzések szerint 2014. évben 418 fős csökkenéssel számolnak a választ adó (37) cégek. A feldolgozóiparban 2013. évben mindösszesen 103 fős növekedés történt, de 2014. évre a 99 cég 1627 fős csökkenéssel számol. Ezen belül jelentősebb és negatív irányú a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása területen működő cég, amely 2014. szeptemberére 1104 fős létszámleépítéssel számol.

Az építőiparban a csökkenés aránya majdnem elérte az 20%-ot, így a számbeli csökkenés 223 főt jelentett 2013. év szeptemberére, ami az előrejelzés szerint további 8,3%-kal fog csökkenni 2014. év szeptemberére.

100 fő feletti növekedés volt még 2012. december havához képest 113 fővel a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, területen, és 103-103 fővel a feldolgozóiparban, valamint ezen belül a gép, gépi berendezés gyártása ágazatba.

A legnagyobb számú csökkenés 2012. december hónaphoz képest az építőipart kivéve a villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás ágazatban következett be 101 fővel, ahol 2014. évről további 11 fős csökkenést prognosztizáltak a megkérdezett munkáltatók

A 2013. évi létszámmozgások létszámvonzata

A létszámváltoztatást tervező cégeknél az év folyamán lezajlott és még várható létszámmozgásokat tekintve a ***létszámfelvételben 707 fő lehet érintett***, nagyobb részben az 50 főnél több alkalmazottal működőknél. A magasabb létszámcsökkenés is ehhez a munkáltatói körhöz köthető, összességében ***1333 fő munkaviszonya szűnt/szűnik meg 2013. évben.***

Gazdasági ág	Létszámkiáramlás	Létszámfelvétel	Egyenleg
	fő		
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	30	84	54
Feldolgozóipar	680	187	-493
Villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	33	2	-31
Építőipar	371	126	-245
Kereskedelem, gépjárműjavítás	40	80	40
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	12	28	16
Szállítás, raktározás	19	13	-6
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	1	9	8
Ingatlanügyletek	9	9	0
Egyéb ágak	138	169	31
Összesen	1 333	707	-626

Forrás: 2013. évi felmérés adatbázisa

3.2. Várható munkaerő-kereslet 2013. év végéig

A 2013. évre létszámmozgást tervező és a várható létszámváltozást is megadó cégek szám 353 db volt. A 68,6%-uk létszámmozgást tervezett 2013. évre. 204 cég létszámkiáramlást, míg 201 cég létszámfelvételt tervezett. A kiáramlást és felvételt is tervezők a válaszadók 46,2%-át tették ki és 163 céget jelentett. Létszámmozgás a 10-49 főt és az 50-249 főt foglalkoztató cégekre volt jellemző a 2013. évi felméréskor.

A cégek 3505 fő létszámkiáramlással és 3369 fő létszámfelvétellel számolnak 2013. évre, így az egyenleg -136 fő évvégéig, ami 0,7%-os csökkenésnek felel meg. Jelentős, majdnem kétharmados létszámkiáramlást 1942 fővel az 50-249 főt foglalkoztató cégek terveznek, ugyanakkor a létszámfelvétel is ezen cégeknél a legmagasabb 1904 fővel, viszont a létszámmozgás egyenlege -38 fő.

A feldolgozóipar továbbra is az első helyen áll a létszámmozgást tekintve, ahol 74 cég létszámkiáramlással, míg 71 cég létszámfelvétellel számol 2013. év végéig. 10% feletti létszámkiáramlással és létszámfelvétellel számolnak a kereskedelem, gépjárműjavítás (17,6%, 17,9%), a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (11,3%, 11,9%) és az építőipar (8,3%, 9,5%) területén működő cégek.

A 2013 évre tervezett létszámmozgás létszámvonzata az előbbi gazdasági ágakban, mivel a feldolgozóiparban 4,5%-os létszámcsökkenéssel számolnak, addig a többi három vizsgált ágazatban létszámnövekedést prognosztizáltak 2013. év végére. A kereskedelem, gépjárműjavítás +34 fős (1,42%-os), a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat +53 fős (2,15%-os) és az építőipar +94 fős (19,22%-os) növekedéssel számolnak a cégek.

A 2014. évben várható létszámmozgások

A 2014. évi létszámmozgások egyenlege várhatóan ugyancsak pozitív lesz (+238 fő) – hasonlóan a 2013. évihez –, ami jelentősen mintegy 53,4%-kal lesz több mint egy évvel korábban volt, amikor is az egyenleg +127 fő volt.

Gazdasági ág	Létszámkilépés	Létszámfelvétel	Egyenleg
	fő		
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	9	80	71
Feldolgozóipar	52	107	55
Villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	15	0	-15
Építőipar	53	50	-3
Kereskedelem, gépjárműjavítás	8	50	42
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	2	30	28
Szállítás, raktározás	0	17	17
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	0	1	1
Ingatlanügyletek	0	9	9
Egyéb ágak	4	37	33
Összesen	143	381	238

Forrás: 2013. évi felmérés adatbázisa

Általános megállapítás, illetve sok éves tapasztalat, hogy a munkaerőpiacon a szakképzettséggel rendelkező munkavállalók vannak kedvezőbb helyzetben. Egyrészt nagyobb az elhelyezkedési esélyük, másrészt szakmai tudásuk birtokában kedvezőbb pozíciókat tölthetnek be, mint szakképzetlen társaik. Ezen az évek óta tapasztalható helyzeten a válság sem változtatott.

A **szakképzett fizikai munkások** létszámában **2014-ben várható 405 fős csökkenést ellensúlyozza, hogy 572 fő munkájára ugyanakkor igényt is tartanak** a vállalkozások. Munkaviszonyuk megszűnésére elsősorban az 1000 fő alatti létszámú cégeknél dolgozók számíthatnak, de ugyanebben a körben jelentkezik nagyobb igény is a több szakmunkásra. A csökkentésben érintettek közül a legtöbbször a feldolgozóiparban (170 fő), azon belül a gép, gépi berendezés gyártása (75 fő) területén, valamint a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (72 fő) szűnik meg a munkaviszonya. Nagyobb volumenű felvételre a feldolgozóiparban (222 fő) nyílik lehetőség, ezen belül a legnagyobb számban 80 fővel a gép, gépi berendezés gyártása ágazatban. A mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat területén 2014.évben 124 fő felvételét tervezik a munkáltatók. 50 fő felvételét tervezik még a szállítás, raktározás és az egyéb szolgáltatás területén működő cégek.

Az elbocsátásra kerülő **szakképzettséggel nem rendelkezők az összes fizikai alkalmazottak közel 70,7%-át (975 fő) teszik ki**, de ennél többen – **várhatóan 1039 fő** – bízhat abban, hogy 2014-ben **sikerül elhelyezkednie**. A legtöbb szakképzetlen munkavállalót a feldolgozóiparban (433 fő), ezen belül 204 főt az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártásban, valamint 61 főt a Gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása területén működő cégek bocsátják el. Az építőiparban 89 főt és az egyéb szolgáltatásban 78 főt terveznek elbocsátani 2014. évben a választ adó cégek. A felvételnél a legtöbb esetben szintén ezeknél a cégcsoportoknál várható a legtöbb új felvétel, tehát a feldolgozóiparban (441 fő), ezen belül az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártásában (203 fő), a gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártásban (67 fő), valamint a Villamos berendezés gyártásában (60 fő). A mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászatban 199 fő, az építőiparban 62 fő, az egyéb szolgáltatás területén 78 fő felvételét tervezik a megkérdezett munkáltatók.

A **szellemi foglalkozásúakat** sokkal kisebb mértékben érintik az egyes létszámmozgások ezt természetesen nagymértékben befolyásolja egy-egy vállalkozás tevékenységi köre, munkavállalóinak összetétele is. A cégeknek kevéssel több, mint 6 százaléknál (21 cég) merült fel annak a lehetősége, hogy szellemi munkakört betöltő munkatársuktól megválnak, miközben 22-nél ennek pont ellenkezőjéről születhet döntés. Várhatóan 159 közép vagy felsőfokú szellemi végzettségű munkájára nem tartanak igényt, ugyanakkor 167 felvételét tervezik, elsősorban a villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás gazdasági ágakban foglalkozók köréből (35 fő). A munkaerő-piaci esélyük a felsőfokú végzettséggel rendelkezőknek nagyobb, mert közülük kevesebbet (65 fő) küldenek el munkahelyéről, ami az összes leépítésre kerülő munkavállalónak a 4,2%-a. Az új munkakörök elnyerésére ugyanakkor 4,7 százaléknak lesz esélye, így a 84 fő felsőfokú végzettségű nagyobb eséllyel indul, mint az alacsonyabb képzettségűek.

3.3. Tartósan betöltetlen álláshelyek, a létszámváltozással leginkább érintett foglalkozások

A válság hatására jó néhány cég termelésének visszafogására kényszerült, ebből adódóan több-kevesebb munkavállalójától is meg kellett válnia. Mindezek ellenére adódik/adódhat olyan terület, ahol átmeneti vagy tartósan munkaerőigény/hiány jelentkezik, a különbség legfeljebb annyi, hogy a mostani időszakban ez kisebb létszámot jelent, mint a válságot megelőző években.

Tartósan betöltetlen álláshelyet a cégek igen kis hányada, mindössze 6,5%-a jelzett, nagy részüknek (66%-nak) nem volt ilyen jellegű problémája. A 34 cégnél 29 munkakört nem tudtak/tudnak hosszabb ideje betölteni. Ez az aránylag „kedvező” helyzet minden bizonnyal még a válság hatásaként visszaesett keresletnek, a beszűkült pénzügyi lehetőségeknek és az ennek következtében visszafogott termelésnek köszönhető. A korábbi – a válság éveit megelőző – évek felmérések alkalmával ugyanis előfordult, hogy egyes munkakörökre külön-külön is 100-200 fős igénye jelentkezett egy-egy vállalkozásnak.

A munkaerőhiány változatlanul inkább a fizikai munkaköröket érinti. Az álláshelyek közül 64%-ban ezeket nem tudták huzamosabb ideje betölteni. Közülük is a nem szakképzett fizikai foglalkozásúakat keresik szinte 53%-ban (46 fő nem szakképzett fizikait keresnek a 87 fő fizikaiból). Tartósan betöltetlen álláshelyekkel legtöbbször a 50-249 főt foglalkoztató szektorba tartozó cégek rendelkeztek, az ágazatokat illetően a feldolgozó iparban (59 fő), ezen belül a textilgyártás területéről 37 fő hiányzik. A szellemi felsőfokú végzettségűektől hiányzó 45 főből a kereskedelem, gépjárműjavítás területére várnak 25 főt

A 2013. évi adatok szerint a vállalkozások összességében 29 huzamosabb ideje be nem töltött munkakört jelöltek meg, az előző évben végzett prognózis adataihoz képest ez majdnem 45%-kal több. Ahogy a korábbi évben, most sem jellemző az egy-egy munkakörre beadott nagyszámú igény, kivételt ez alól az intézménytakarító, kisegítő dolgozó, melyre 2 cég 18 szakembert keres. A többi esetben 1-15 fő között szóródik a kereslet.

A táblázat a huzamosabb ideje betöltetlen 1 fő vagy a feletti létszámot igénylő munkaköröket mutatja.

FEOR	Foglalkozás megnevezése	Tartósan betöltetlen álláshelyekkel rendelkező cégek száma	Tartósan betöltetlen álláshelyek (hiányzó foglalkoztatottak) száma
		(db)	(fő)
1333	Kereskedelmi tevékenységet folytató egység vezetője	1	1
2115	Építésmérnök	1	1
5113	Bolti eladó	1	1
5134	Szakács	1	1
7322	Szerszámkészítő	1	1
8152	Fémfém munkáló, felületkezelő gép kezelője	1	1
8422	Földmunkagép és hasonló könnyű- és nehézgép kezelője	1	1
2513	Könyvvizsgáló, könyvelő, könyvszakértő	1	2
2531	Piacutató, reklám- és marketingtevékenységet tervező, szervező	1	2
3114	Fa- és könnyűipari technikus	1	2
3190	Egyéb műszaki foglalkozású	1	2
3212	Feldolgozóipari szakmai irányító, felügyelő	1	2
5112	Vezető eladó	1	2
7325	Hegesztő, lángvágó	1	2
8190	Egyéb, máshova nem sorolható feldolgozóipari gép kezelője	1	2
8421	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő	1	2
2116	Építőmérnök	1	3
2142	Szoftverfejlesztő	1	3
8211	Mechanikaigép-összeszerelő	1	3
9310	Egyszerű ipari foglalkozású	1	3
7321	Lakatos	3	5
8122	Ruházati gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó	1	5
3624	Ügynök (a biztosítási ügynökök kivételével)	1	6
2131	Mezőgazdasági mérnök	1	8
7212	Szabó, varró	2	10
2118	Gépészmérnök	2	12
8124	Cipőgyártó gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó	1	14
8126	Papír- és cellulóztermék-gyártó gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó	1	15
9112	Intézményi takarító és kisegítő	2	18
Összesen		34	130

A létszámcsökkentésben leginkább érintett foglalkozások; ebben a felmérésben 67 foglalkozás volt kimondottan romló pozíciójú, melyeket 122 munkáltató jelölt meg és 1236 fő munkavállaló létszámcsökkentésére vonatkozott. Tizenhatal olyan foglalkozás volt, ahol (előző évi felméréskor 21) egy foglalkozáson belül 20 fő vagy a feletti létszámcsökkentést terveznek a megkérdezett munkáltatók. Tizenkét szakmában 20-40 fő közötti csökkentést 39 munkáltató tervez. Hatvanöt és kilencvenegy fő elbocsájtása 4 szakmában várható, melyet kilenc cég prognosztizált (egyéb egyszerű építőipari foglalkozásút 3 cég 91 fővel, gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, - tartósítót 1 cég 90 fővel, intézményi takarító és kisegítőt 4 cég 69 fővel és fémcsiszoló, köszörűs, szerszámköszörűst 1 cég 65 fővel). A 100 fő feletti létszámcsökkenésben érintett szakmák, munkakörök az egyszerű ipari foglalkozású ahol 207 fő elbocsájtását 7 munkáltató jelezte és az erdészeti foglalkozású ahol 1 munkáltató 130 fő csökkentéssel számolt.

A létszámnövelés által leginkább érintett munkakörökből, az ún. keresett foglalkozások mögött százas nagyságrendű vagy ahhoz közeli létszámot most két munkakörben lehet találni, ez az egyszerű ipari foglalkozású. 2014-ben 211 felvételét jelezte 9 cég vezetője (2013-ban ebben a szakmában 4 cég 106 fő felvételét jelezte). Az erdészeti foglalkozású munkakörben egy munkáltató kíván felvenni összesen 130 főt. Hatvan cégnél a bővíendő létszám 20-90 fő között mozog, ők 788 fő felvételét tervezik 20-40 fő közötti felvételre 42 cég készül összesen 359 fő felvételére.

FEOR	Foglalkozás megnevezése	Létszámnövelést tervező cégek száma	A foglalkoztatottak számának várható növekedése az adott munkakörben	FEOR	Foglalkozás megnevezése	Létszámcsökkenést tervező cégek száma	A foglalkoztatottak számának várható csökkenése az adott munkakörben
		(db)	(fő)			(db)	(fő)
9310	Egyszerű ipari foglalkozású	9	211	9310	Egyszerű ipari foglalkozású	7	207
6211	Erdészeti foglalkozású	1	130	6211	Erdészeti foglalkozású	1	130
7112	Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító	1	90	9329	Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	3	91
9112	Intézményi takarító és kisegítő	4	84	7112	Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító	1	90
9329	Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	5	75	9112	Intézményi takarító és kisegítő	4	69
7324	Fémcsiszoló, köszörős, szerszámköszörős	2	72	7324	Fémcsiszoló, köszörős, szerszámköszörős	1	65
9235	Gyorséttermi eladó	1	60	9235	Gyorséttermi eladó	1	40
7325	Hegesztő, lángvágó	5	48	7341	Villamos gépek és készülékek műszerésze, javítója	1	35
7341	Villamos gépek és készülékek műszerésze, javítója	1	40	7325	Hegesztő, lángvágó	3	31
9225	Kézi csomagoló	3	39	9239	Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	6	27
8421	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő	6	32	8418	Autóbuszvezető	1	25
6121	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	6	29	7322	Szerszámkészítő	1	25
8418	Autóbuszvezető	1	28	5117	Bolti pénztáros, jegypénztáros	1	25
8417	Tehergépkocsi-vezető, kamionsofőr	6	28	7321	Lakatos	5	23
7322	Szerszámkészítő	1	28	8417	Tehergépkocsi-vezető, kamionsofőr	5	22
7321	Lakatos	7	27	6121	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	5	22
5117	Bolti pénztáros, jegypénztáros	1	25	5299	Egyéb, máshova nem sorolható szolgáltatási foglalkozású	3	22
5299	Egyéb, máshova nem sorolható szolgáltatás	4	23	8421	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gépkezelő	7	20
9239	Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	4	20				
8152	Fémmegmunkáló, felületkezelő gép kezelője	1	20				
8126	Papír- és cellulóztermék-gyártó gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó	1	20				

A **változó pozíciójú szakmák, munkakörök** egyaránt érintettek a létszámnövelésben és -csökkentésben is. Ebben a körben leginkább azok a munkakörök találhatók, melyek valamilyen idény- vagy szezonális munkához kapcsolódnak, vagyis az adott munka befejezésekor a munkáltatók megválnak munkavállalóiktól. Ilyenek lehetnek a különböző kereskedelmi jellegű foglalkozások, mezőgazdasági, erdőgazdálkodási, élelmiszeripari, foglalkozások, de idetartoznak az építőiparhoz kapcsolódó szakképzetlen vagy szakképzettséget igénylő munkakörök is. Előfordulhat az az eset is – ez jelenti a kisebb volument –, hogy egy adott tevékenységet végző cég valamilyen okból korlátozza vagy teljesen megszünteti tevékenységét a megyében, emiatt kénytelen megválni dolgozóitól. Ugyanakkor, szintén a megyében, de valahol máshol ugyanolyan tevékenységet kezd el egy másik cég, ezért szüksége van megfelelő munkavállalókra.

E mozgások létszámvonzata jelentősebb, mint az előző két csoportban említetteké, ezen belül a szellemi munkaköröknél általában kevesebb, míg a fizikaiaknál több személyt érint.

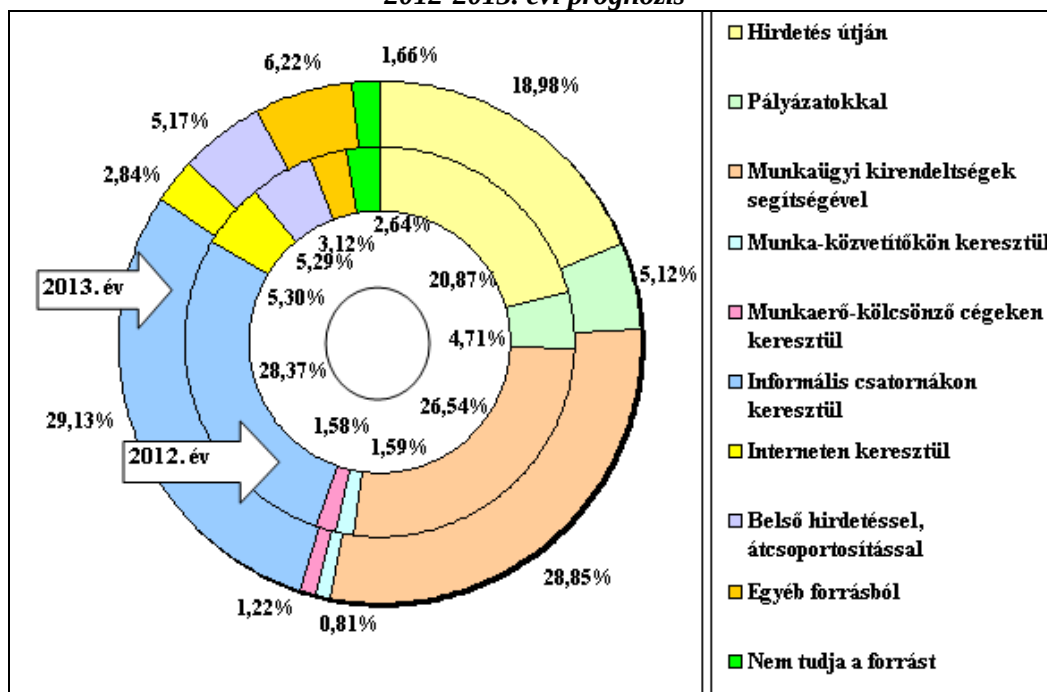
Összevetve a különböző irányú létszámmozgásokban leginkább érintett foglalkozások létszámvonzatát, a mérleg nyelve a növekedés felé billen, vagyis a munkáltatók által kiemelt egyes munkakörökben inkább létszámnövekedés, mint csökkenés várható.

A vállalkozások több forrásból elégítik ki munkaerőigényüket, melyek eltérő fajsúllyal jelennek meg. A már évek óta zajló felmérések alapján elmondható, hogy az egyes források

aránya évről-évre nagyjából hasonló. Ezt jól szemléltetik a 2012. és 2013. őszi felmérés adatai is.

A cégek többsége informális csatornákon keresztül tölti fel üres álláshelyeit, igaz 2013. évre 0,76%-kal visszaesett e csatorna szerepe. A második legnagyobb arányban 26,54%-ban a munkaügyi kirendeltségek segítségével keresnek munkaerőt, itt is visszaesés tapasztalható 2012. évhez, melynek mértéke 2,31%. Viszont az egyéb forrásból történő álláshely betöltések aránya az előző évhez képest jelentősebben 3,1%-kal csökkent (érdekes, hogy 2012. évben a 2011. évihez képest 3,29%-os növekedés volt). A pályázatokkal történő álláshely betöltése is csökkent, ami 0,41%-os csökkenésnek felel meg. Az informatika egyre nagyobb térhódításának köszönhetően az interneten keresztül történő álláshely betöltések aránya 2,46%-kal növekedet, de összességében még így is az összes módoknak csupán az 5,3 %-kát adja

**Az álláshelyek betöltésének módjai
2012-2013. évi prognózis**

A vállalkozások az előző évinél nagyobb arányban oldják meg saját embereikkel belső hirdetések, átcsoportosítások révén az üres munkakörök feltöltését, ami csupán 0,12%-növekedést követően meghaladja az öt százalékot. A hirdetés útján történő álláshely betöltése az előző évhez képest 1,89%-kal növekedet, így 2013. évi felméréskor aránya majdnem elérte a 21%-ot.

3.4. Atipikus foglalkoztatás

Az atipikus foglalkoztatás továbbra sem tölt be jelentős szerepet a hazai munkáltatók körében, annak ellenére sem, hogy lényegesen olcsóbb – általában véve is, de különböző támogatásokkal még olcsóbb –, rugalmasabb, hatékonyabb, egyszerűbb.

A prognózis néhány kérdés erejéig kiterjedt ennek felmérésére, hogy a munkáltatók mennyire alkalmazzák megyénkben (a teljesség igénye nélkül) az egyes atipikus foglalkoztatási formákat.

Nem teljes munkaidőben, illetve részmunkaidőben, legfeljebb havi 60 órában történő foglalkoztatás

A statisztikai állományi létszám összetétele
(részmunkaidős foglalkoztatás és legfeljebb 60 órában foglalkoztatottak)

Létszámnagyság-kategória	2012. december 31-én		2013. szeptember 1-én		2014. szeptember 1-én	
	Nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben foglalkoztatott t	Legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatott t	Nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben foglalkoztatott t	Legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatott t	Nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben foglalkoztatott t	Legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatott t
	(fő)	(fő)	(fő)	(fő)	(fő)	(fő)
9 fő és ennél kevesebb	48	4	52	6	56	6
10-49 fő	255	70	358	83	324	79
50-249 fő	1 213	276	1 185	269	1 147	288
250-999 fő	652	521	656	515	661	542
1000 fő és felette	23	0	22	0	1	0
Összesen	2 191	871	2 273	873	2 189	915

A 2012. decemberi adatok szerint a munkáltatók alkalmazottaik közel hatodát a felsoroltak valamelyikében foglalkoztatták, ez 3062 főt jelentett, ami majdnem megegyezik a 2013. szeptember elején prognosztizált 3146 fővel. Az előrejelzések szerint 2014. év szeptemberében további foglalkoztatás-bővülésre nem lehet számítani, inkább kisebb méretű létszámcsökkenés (-42 fő) várható a felsorolt foglalkoztatási formákban.

A korábbi években a felmérésekben az ezer főnél is többet foglalkoztatóknál volt népszerű ez a foglalkoztatási forma. 2012. év szeptember 01-jén az előző évének már csak 94,2%-kát foglalkoztatták. A 2013. évi tervezéskor az 1000 fő feletti cégek már csak 22 fő foglalkoztatással számoltak, mivel két debreceni cég már nem számolt 2013. évben részmunkaidős foglalkoztatottakkal, de a másik két munkáltató is a gazdasági viszonyok miatt ezen munkavállalói rétegtől vált meg. 2014. év szeptemberére az 1000 fő feletti munkáltatók már csak 1 részmunkaidős foglalkoztatására látnak esélyt. Az 50-249 főt foglalkoztatónál is csökkenést prognosztizálnak a megkérdezett munkáltatók 2014. évre vonatkozóan.

Munkavállalók határozott idejű alkalmazása

E foglalkoztatási forma nagyfokú rugalmasságot biztosít a foglalkoztatásban, jelentősen leegyszerűsíti az elbocsátásokat, és nem elhanyagolható, hogy költségvonzata is kedvező.

Az előző évi felmérés adataival összehasonlítva a mostani prognózis adatait, úgy tűnik a megyében egy bizonyos szintre álltak be a cégek a határozott idejű munkaviszony keretében foglalkoztatottak esetében. 2012. december 31-én az összes statisztikai létszámuk 11,9% volt, addig 2013. év szeptember 01-jén 13% volt, 2014. szeptemberre 11,7%-ra becsülték meg ezen létszámot. Ez létszámban kifejezve 2012. december 31-jén 2876 főt, 2013. szeptember 1-jén

3185 főt és 2014. szeptember 01-jére már csak 2433 főt jelenhet, ami 23,6%-kal kevesebb a 2013. év szeptemberi tényadatokhoz képest.

A legtöbb határozott idejű munkaszerződéssel rendelkező dolgozója 2013. szeptember 01-jén az 250-990 fős, valamint az 1000 főnél több munkavállalót alkalmazóknak volt. Előbbinél átlagosan 24,9 fő, utóbbinál 210 fő ilyen státuszú volt. Az 50 fő alattiaknál egyre kevésbé elterjedt az alkalmazásnak ez a módja.

Legnagyobb létszámban 2013. évben a feldolgozóipar (1659 fő) egyes ágazataiban, az élelmiszergyártásban 377 fő, a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártásában 295 fő, a gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása 255 fő, a fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása 238 fő van foglalkoztatva határozott idejű szerződéssel. Valamint 100 fő felett van még a foglalkoztatása a textil, ruházat, bőr és bőrtermék gyártása 193 fő, a gép és berendezésgyártásban 191 fő. A feldolgozó iparon kívül 404 fő, a kereskedelem, gépjárműjavítás és 514 fő a mezőgazdaság, vad, erdő, halgazdálkodás gazdasági ágakban tevékenykedik határozott idejű szerződéssel.

AM könyvvel történő foglalkoztatás – egyszerűsített foglalkoztatás

Az atipikus foglalkoztatási formák közül talán a legelterjedtebb volt, különösen a szezonális ágazatokban, a mezőgazdaságban, a turizmusban, a vendéglátásban, az építőiparban, mely sok esetben felváltotta a korábban munkaszerződéssel teljes munkaidőben történő foglalkoztatást, emiatt a későbbiekre nézve hátrányosan érintett egyes munkavállalókat, másoknak viszont az egyetlen munkalehetőséget jelentette. Azért a múlt idő, mert az AM könyvvel történő foglalkoztatás lehetősége 2010. március 31-ig megszűnt és az egyszerűsített foglalkoztatás váltotta fel.

Az egyszerűsített foglalkoztatás bevezetésével a jogalkotóknak az volt a szándéka, hogy az AM könyvekkel való visszaéléseket megszüntessék, és lényegesen megkönnyítsék a munkavállalás bejelentési és adminisztrációs terheit.

Az egyszerűsített foglalkoztatás keretében 2013. évben az alkalmazotti létszám 700 fő volt. Ezzel a lehetőséggel leginkább a 50-249 fő közötti cégek éltek (a megkérdezettek és válaszadók közül 16 munkáltató), a bevontak 49,1%-át, alkalmazták. Az 10-49 fős körbe tartozó vállalkozások az összes válaszoló vállalkozás 20,45%-át képviselik, ezen cégeknél 2013. évben 167 fő talált munkát, ami átlagosan 6,2 főt jelent egy cégre vetítve. A mikro vállalkozások kevésbé használták ki ezt a lehetőséget, az 1000 fő feletti, pedig egyáltalán nem alkalmaztak ilyen foglalkoztatási formában munkavállalókat.

A legnagyobb létszámot a mezőgazdaság, vad, erdő, halgazdálkodásban (302 fő) foglalkoztatták a munkáltatók. Az Információ, kommunikáció ágazatban 156 főt foglalkoztat a megkérdezett cégek közül három. A többi gazdasági ágban az AM könyvvel / egyszerűsített foglalkoztatás keretében alkalmazottak létszáma nem érte el a 80 főt, még a feldolgozóiparban is csak 76-an dolgoztak összesen. Ezen belül a legtöbben 27-en az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártásában tevékenykedtek.

2014-ban az előrejelzések alapján visszaesés várható mind a cégek (32), mind az alkalmazottak (490 fő) számát illetően, ami azt jelenti, hogy a 2013. évi létszámnak már csak a 70%-a fog ebben a formában dolgozni. Az óvatosság adódhat abból, hogy az ágazatok többsége időjárásfüggő, a 2013. év csapadékmentes időjárása sem volt jó hatással erre a foglalkoztatási formára, emellett még mindig kevesebb munkavállalóra van szükség a lehetőségek beszűkülése, a kereslet visszaesése következtében és valószínű, hogy az új foglalkoztatási szabályok még mindig nem kellően ismertek, valamint nem annyira népszerű a munkáltatók körében.

Abban nincs változás, hogy továbbra is a kevesebb létszámmal működők – 50-299 fő alattiak – részesítik előnyben ezt a foglalkoztatási formát.

Az ágazatok sorrendje az alkalmazottak számát tekintve 2014-bean továbbra is első helyen a mezőgazdaság (192 fő) várható. Ezt követi az információ, kommunikáció (151 fővel), majd a feldolgozóipar (48 fővel), melyen belül az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása 25 főt és a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása területen 8 főt kívánnak foglalkoztatni a jövő évben a megkérdezett és választ is adó munkáltatók.

Munkaerő-kölcsönzés

Ez a foglalkoztatási forma korábban elsősorban a multinacionális cégeknél és nagyvállalatoknál terjedt el. Bizonyos munkakörökre, meghatározott időre és létszámban, ebben a formában próbálják megoldani munkaerő igényüket, valamely munkaerő-kölcsönző cég közbeiktatásával. Ez számukra azért is kényelmes megoldás, mert mindenféle munkaügyi, munkajogi problémával kapcsolatosan a kölcsönző cég intézkedik, miután jogilag a kiközvetítettek az ő alkalmazottjaik.

E rugalmas alkalmazási forma megyénkben nem terjedt el. A jelen felmérés alkalmával megkérdezettek közül 2011-ben mindössze 14 cég, 2012-ben 16 cég, míg 2013-ban már csak 13 cég és várhatóan 2014. évben már csak 10 cég vette/veszi igénybe munkaerő-kölcsönző cég szolgáltatását, ez a felmérésben részt vevőknek 2011 és 2012 években 4,4% illetve 5%-át, 2013 évben a 3,7%-át jelenti.

3.5. Külföldi állampolgárok a magyar munkaerőpiacon

A cégek által alkalmazott külföldi állampolgárok száma évről-évre csökken, melyhez különösen hozzájárult a válság is. Ez az országos tendencia a prognózisban részt vevőknél is megfigyelhető.

A megkérdezett munkáltatóknál 2010-ben 80, 2011.évben szintén 80, 2012. évben 73 míg 2013 évben 65 fő külföldit foglalkoztattak, ez várhatóan a következő évben 6539 főre esik vissza, mely létszám még fél százalékát sem jelenti az összes statisztikai állományi létszámnak.

Hajdú-Bihar Megyébe elsősorban a határos Romániából érkeznek munkavállalók, akik 2010. évben 61,25%-ot, 2011. évben 60%-ot, és 2012. évben 43,%-ot, 2013 évben 55,4%-ot és várhatóan 2014. évben 56,4%-ot képviseltek/képviselnek az összes külföldi munkavállaló között.

Külföldi munkavállalót 2013. évben legnagyobb számban az 50-249 fős létszám-kategóriába tartozók alkalmaztak, arányuk 43,1%. Őket az 1 000 fő felettiek (arányuk 30,1%), majd a 10-49 fős létszámnagyságú cégek követik (arányuk 30,8%). Az alkalmazás területe igen változatosan alakult. Legtöbbször a feldolgozó iparon belül a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártással foglalkozóknál találtak munkát, de igényt tartottak rájuk a textília, ruházat, bőr, és bőrtermék gyártása területén is.

A külföldi munkavállalókkal betöltött, 1 főt meghaladó munkakörök 2013-ban az alábbiak voltak:

FEOR	Foglalkozás megnevezése	Külföldi állampolgárságú munkavállalót foglalkoztató cégek száma	Külföldi állampolgárságú foglalkoztatottak száma
		(db)	(fő)
1312	Ipari tevékenységet folytató egység vezetője	1	1
2136	Grafikus és multimédia-tervező	1	1
2241	Állatorvos	1	1
2910	Egyéb, magasan képzett ügyintéző	1	1
3622	Kereskedelmi ügyintéző	1	1
3624	Ügynök (a biztosítási ügynök kivételével)	1	1
4121	Könyvelő (analitikus)	1	1
4223	Szállodai recepció	1	1
4229	Egyéb ügyfélkapcsolati foglalkozású	1	1
5299	Egyéb, máshova nem sorolható szolgáltatási foglalkozású	1	1
7325	Hegesztő, lángvágó	1	1
7515	Építményszerkezet-szerelő	1	1
9234	Hordár, csomagkihordó	1	1
2122	Villamosmérnök (elektronikai mérnök)	1	2
3910	Egyéb ügyintéző	1	2
4112	Általános irodai adminisztrátor	1	2
4222	Recepció	2	2
7112	Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító	1	2
7223	Bútorasztalos	1	2
8212	Villamosberendezés-összeszerelő	1	2
8417	Tehergépkocsi-vezető, kamionsofőr	2	2
9112	Intézményi takarító és kisegítő	2	2
9223	Rakodómunkás	2	2
8125	Feldolgozó gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó	2	5
9239	Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	2	7
Összesen		31	45

3.6. Pályakezdő fiatalok foglalkoztatása

A pályakezdők alkalmazására vonatkozó kérdésre a munkáltatók 33,1 százaléka adott igen választ, vagyis a fiataloknak 117 cégnél nyílt lehetőségük munkavégzésre 2013. év folyamán. Sajnálatos tény azonban, hogy a fiatalok munkavállalási esélyei egyre csökkennek. Legalábbis a prognózis felmérésből ez derül ki, mert a megkérdezettek 20,7%-a nyilatkozott úgy hogy 2014. évben is kíván pályakezdőt alkalmazni, így jövőre 73 cég 398 fő pályakezdőt akar felvenni.

Megfigyelhető, hogy Hajdú-Bihar Megyében 2013. évben inkább a kisebb vállalkozások hajlandóak a friss tudással rendelkezők fogadására. Az 10-49 főt foglalkoztatók 35,6%-a adott lehetőséget a fiataloknak, az 50- 249 fővel dolgozóknak 45,5 százaléka, az ettől nagyobbaknak 93,3%-a, míg az 1 000 fő feletti létszámnagyság-kategóriába tartozóknak a 50%-a alkalmazott pályakezdőket. Megfigyelhető, hogy ezek az arányok 2014. évi felvétel tervezésekor is hasonló tendenciát mutatnak, attól függetlenül, hogy a 2013. évi létszámnak a 108,6%-át akarják felvenni jövőre.

A 2013-ban pályakezdőket alkalmazó cégek közül a legtöbb a feldolgozóipar (43), a kereskedelem (20), és a mezőgazdaság (12) területén tevékenykedett. A 2014-ben pályakezdőket alkalmazni kívánó cégek közül a legtöbb a feldolgozóipar (28), a kereskedelem (15), és a mezőgazdaság (6) területén tevékenykedik. A vállalkozások által megadott legjellemzőbb munkakörök igen változatosak voltak, ezekben 2013. évben 457 fiatal kapott munkát és 2014. évre 210 fiatal felvételét tervezik a választ adó munkáltatók.

10 fő feletti Pályakezdekők alkalmazása foglalkozások szerint (2013), a munkakört is megnevező cégeknél				10 fő feletti Pályakezdekők felvétele várhatóan 2014-ben foglalkozások szerint, a munkakört is megnevező cégeknél			
FEOR	Foglalkozás megnevezése	Pályakezdekőt alkalmazó cégek száma	Alkalmazott pályakezdekők száma	FEOR	Foglalkozás megnevezése	Pályakezdekő felvételét tervező cégek száma	Felvenni tervezett létszám
		(db)	(fő)			(db)	(fő)
2 533	Kereskedelmi tervező, szervező	2	12	2 118	Gépészmérnök	5	12
7 333	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	3	12	7 323	Forgácsoló	3	14
5 113	Bolti eladó	9	13	9 235	Gyorséttermi eladó	1	85
5 132	Pincér	6	14				
5 134	Szakács	8	15				
7 321	Lakatos	6	19				
2 118	Gépészmérnök	8	24				
9 225	Kézi csomagoló	4	26				
7 323	Forgácsoló	9	31				
9 235	Gyorséttermi eladó	1	85				

IV. A megkérdezettek gazdasági tevékenységének tényadatai és a 2014. évi várakozások⁶

4.1. Kapacitás-kihasználtság

A termelő/ szolgáltató kapacitás kihasználtságát a vállalkozások 10,2 százaléka nem tudta vagy nem akarta meghatározni, míg 317-en adtak értékelhető választ 2013 őszén.

Hajdú-Bihar Megyében az átlagos kapacitás kihasználtság a 9 fő alatti vállalkozásoknál a legalacsonyabb, ahol 62,9%, ami alacsonyabb, mint a megyei átlag. A megyei átlagot nem sokkal haladja meg a 10-49 főt foglalkoztatók. A többi létszám kategóriába tartozó cégeknél 80%, vagy afölötti a kapacitáskihasználás értéke. A legmagasabb ezen arány 84,5%-kal az 250-999 főt foglalkoztatóknál.

A termelő / szolgáltató kapacitás kihasználtsága

Létszámnagyság-kategória	21 % alatt	21 - 40 %	41 - 60 %	61 - 80 %	81 - 100 %	Válaszoló cégek száma összesen	Nem válaszoló cégek száma	Átlagos kapacitás-kihasználtság
	(db)	(db)	(db)	(db)	(db)	(db)	(db)	(%)
9 fő és ennél kevesebb	4	15	33	34	18	104	1	62,69%
10-49 fő	2	10	20	41	45	118	14	74,70%
50-249 fő	0	4	8	26	46	84	15	83,10%
250-999 fő	0	0	1	3	6	10	5	84,50%
1000 fő és felette	0	0	0	1	0	1	1	80,00%
Összesen	6	29	62	105	115	317	36	73,31%

A kapacitás-kihasználtság mértékét százalékos formában kellett meghatározniuk a gazdálkodó szervezetek vezetőinek. Az összesítés alapján a megyében átlagosan 73,31%-os kihasználtsággal üzemelnek a vállalkozások, ami jónak mondható, ha figyelembe vesszük a még mindig inkább kedvezőtlennek mondható piaci környezetet.

⁶ Forrás: A 2013. évi felmérés alapján készült adatbázis

Átlagos kapacitás-kihasználtság

Létszámnagyság-kategória	hajdú-Bihar Megye	Országos	eltérés az országotól
	(%)	(%)	(%)
9 fő és ennél kevesebb	62,69%	72,59%	-9,90%
10-49 fő	74,70%	77,97%	-3,27%
50-249 fő	83,10%	83,52%	-0,42%
250-999 fő	84,50%	85,37%	-0,87%
1000 fő és felette	80,00%	86,55%	-6,55%
Összesen	73,31%	77,53%	-4,22%

A 2012. évi felméréskor összességében az országos átlagot 0,62%-kal haladta meg a Hajdú-Bihar Megyei munkáltatók kapacitáskihasználtsága. Három létszám-kategóriában az országos átlag alatt, míg a két legnagyobb létszám kategóriájú munkáltatónál az országos értéknél jobb volt az átlagos kapacitáskihasználtság a megyében. Sajnos a 2013. évi felmérés alkalmával már a megyei arány 4,22%-kal alatta maradt az országos kapacitáskihasználtságnak, és valamennyi létszám-kategóriában működő vállalkozásnál az országos érték alatt maradt ez az arány. Az országos értéktől a legnagyobb arányban majdnem 10%-kal kevesebb a kapacitáskihasználtság a 9 fő és ennél kevesebb főt foglalkoztatóknál.

A feldolgozóipar átlagos kapacitás-kihasználtsági szintje 0,88%-kal alatta maradt az országos átlagnak. Ezen belül viszont az országos átlagot legnagyobb arányban a 8,75%-kal a gyógyszergyártás kapacitás kihasználtsága növekedett, ami a megyében 75%-os. A feldolgozó iparon belül még hat ágazat volt ami az országosnál nagyobb arányban teljesült. Ezek sorrendben: a gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása 5,11%-kal, a fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása 4,72%-kal, a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása 3,96%-kal, a járműgyártás 3,28%-kal, a textil, ruházat, bőr, és bőrtermék gyártása 2,42%-kal és az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása 1,34%-kal. A többi feldolgozóipari ágazatban (a lenti táblázat szerint) a megyei átlagok kisebbek voltak, mint az országos kapacitás-kihasználtság átlagai.

Hajdú-Bihar Megyében az átlagos kapacitás-kihasználtság a feldolgozóiparon kívül tizenkét gazdasági ágazatban az Országosnál kevesebb volt. A legnagyobb arányban 15,89 %-kal a villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás területé működő munkáltatóknál, valamint 10,32 %-kal a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység gazdasági ágban tevékenykedő cégeknél. Nyolc-tíz százalék közötti arányban volt kevesebb az átlagos kapacitáskihasználtság a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás szolgáltatásokat végzőknél (9,04%-kal), a kereskedelem, gépjárműjavítást végzőknél (8,18%-kal), valamint az információ, kommunikáció ágazatban tevékenykedőknél (8,09%-kal).

Ugyanakkor a feldolgozóipart leszámítva Hajdú-Bihar megyében az Országos átlagot meghaladó kapacitáskihasználtságot négy gazdasági ágban tevékenykedő munkáltatók jelentettek a 2013. évi felmérés alkalmával. Tevékenységüket a következő ágazatokban végzik: a Pénzügyi, biztosítási tevékenységet végzők (+14,87%), Humán-egészségügyi, szociális ellátásban tevékenykedők (+13,11%), az Ingatlanüggyekkel foglalkozók (+7,18%), valamint a vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmérséklés ágazatban foglalkoztatók (+4,99%) produkáltak magasabb kapacitáskihasználtságot.

A termelő / szolgáltató kapacitás kihasználtsága Hajdú-Bihar Megyében és az Országban

Gazdasági ág	Hajdú-Bihar Megye Átlagos kapacitás- kihasználtság	Országos Átlagos kapacitás- kihasználtság	Hajdú-Bihar Megye - Országos
	(%)	(%)	(%)
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	80,00%	82,96%	-2,96%
Bányászat	55,00%	57,14%	-2,14%
Feldolgozóipar	76,97%	77,85%	-0,88%
Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása	76,47%	75,13%	1,34%
Textília, ruházat, bőr, és bőrtermék gyártása	86,18%	83,76%	2,42%
Fafeldolgozás, papírtérkép gyártása, nyomdai tevékenység	69,50%	74,28%	-4,78%
Gyógyszergyártás	75,00%	66,25%	8,75%
Gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása	78,09%	72,98%	5,11%
Fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása	83,16%	78,44%	4,72%
Számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása	85,00%	81,04%	3,96%
Villamos berendezés gyártása	65,00%	82,47%	-17,47%
Gép, gépi berendezés gyártása	67,33%	79,95%	-12,62%
Járműgyártás	87,50%	84,22%	3,28%
Egyéb feldolgozóipari; ipari gép, berendezés üzembe helyezése, javítása	70,63%	78,09%	-7,46%
Villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	65,00%	80,89%	-15,89%
Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyvezérlésmentesítés	84,00%	79,01%	4,99%
Építőipar	72,82%	77,89%	-5,07%
Kereskedelem, gépjárműjavítás	67,18%	75,36%	-8,18%
Szállítás, raktározás	74,06%	79,21%	-5,15%
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	55,68%	64,72%	-9,04%
Információ, kommunikáció	78,75%	86,84%	-8,09%
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	100,00%	85,13%	14,87%
Ingatlanügyletek	87,50%	80,32%	7,18%
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	72,50%	82,82%	-10,32%
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	79,71%	86,17%	-6,46%
Oktatás	70,00%	76,07%	-6,07%
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	100,00%	86,89%	13,11%
Egyéb szolgáltatás	58,75%	66,00%	-7,25%
Összesen	73,31%	77,53%	-4,22%

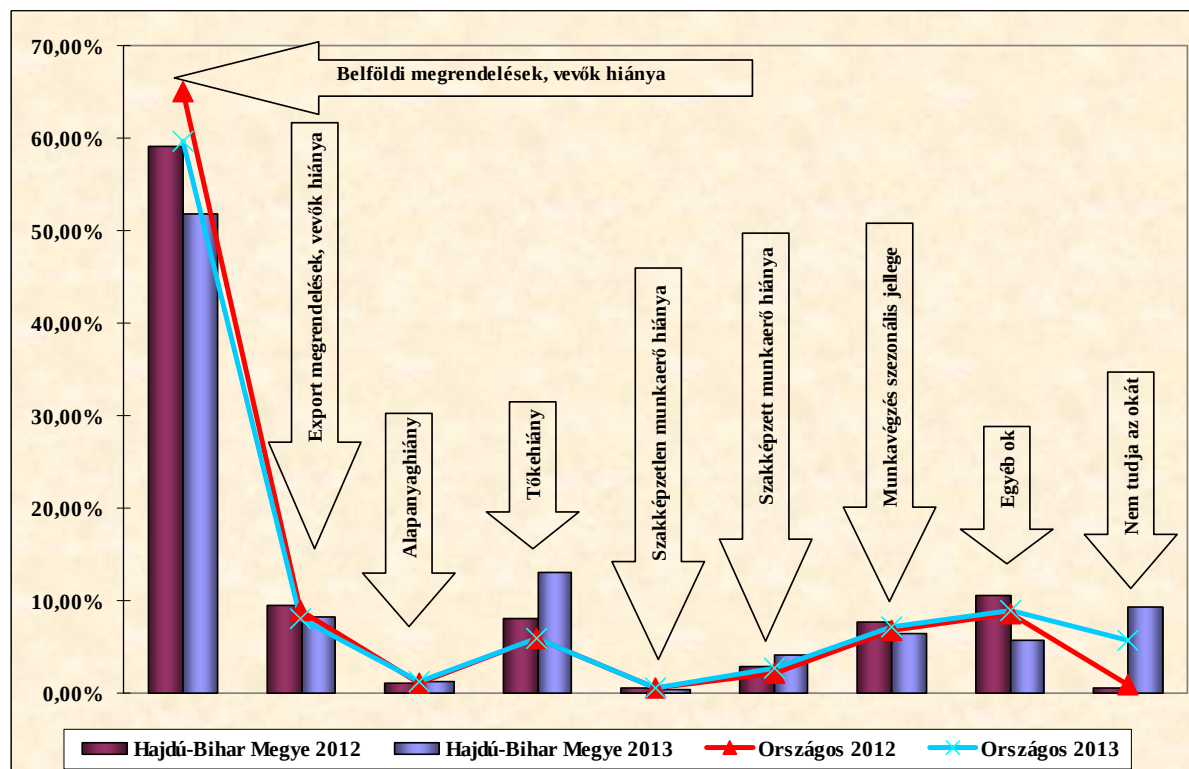
A teljes fokú kapacitás-kihasználtság elmaradásának okai és azok súlya

A belföldi megrendelések visszaesése a mikro vállalkozásokat érintette a legérzékenyebben (80,3%), de a 10-49 fővel gazdálkodók is ezt az okot jelölték meg első helyen. A vállalati méret növekedésével egyre csökken e tényező hatása, az 1 000 fő feletti létszámmal működők esetében 50% körül alakult, viszont a tavalyi értéknek a duplájára növekedett, akkor 25 % volt. Ezeknél a cégeknél a másik legjelentősebb (50%) gátoló tényezőnek az export megrendelések, vevők hiányát jelölték meg

A felméréskor az egyéb szolgáltatással foglalkozók nyilatkoztak úgy, hogy 100%-ban a **belföldi megrendelések csökkenése** következtében nem tudnak teljes kapacitással működni. Szintén a belföldi megrendelések, vevők hiányát jelölték meg okként a járműgyártás területén (90%-ban), az Információ, kommunikáció (70%-ban) területén tevékenykedő munkáltatók. Az **export megrendelések elmaradása** 25% fölötti arányban a feldolgozó iparon belül a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása (52,5%-kal), és a gép, gépi berendezés (25,71%-kal) gyártásával foglalkozók szembesültek a felmérés szerint. **Alapanyaghiányra** a legmagasabb százalékban 5%-kal csak a járműgyártás területén dolgozók panaszkodtak. 20%-

ot meghaladó **tőkehiányt** a szállítás, raktározás (38,57%), a villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás (25%) és a kereskedelem, gépjárműjavítás (21,28%) jeleztek. A **munkavégzés szezonális jellegére** 100%-ban csak a gyógyszergyártás ágazatban volt jelölés, (ugyan úgy mint egy évvel korábbi felmérés alkalmával). **Egyéb okra** 100%-ban csak az oktatás területén munkát végzők panaszkodtak

A teljes fokú kapacitás-kihasználtság elmaradásának okai és azok súlya a felmérésben részt vevőknél

A termelő / szolgáltató kapacitás 100% alatti kihasználtságának okai és az okok súlya

megnevezés	Belföldi megrendelések, vevők hiánya	Export megrendelések, vevők hiánya	Alapanyaghiány	Tőkehiány	Szakképzetlen munkaerő hiánya	Szakképzett munkaerő hiánya	Munkavégzés szezonális jellege	Egyéb ok	Nem tudja az okát	Összesen	Válaszoló cégek száma
Hajdú-Bihar Megye 2012 év	59,04%	9,44%	1,13%	8,10%	0,61%	2,89%	7,72%	10,52%	0,56%	100,00%	325
Hajdú-Bihar Megye 2013 év	51,76%	8,25%	1,22%	13,03%	0,31%	4,10%	6,35%	5,75%	9,22%	100,00%	353
Országos 2012 év	65,06%	8,88%	1,13%	5,97%	0,57%	2,14%	6,80%	8,54%	0,91%	100,00%	7229
Országos 2013 év	59,59%	8,11%	1,21%	5,92%	0,61%	2,72%	7,22%	8,91%	5,71%	100,00%	7108

A **szakképzetlen munkaerő hiánya** sehol sem érte el a 6%-ot. A **szakképzett munkaerőhiányt** a legnagyobb százalékban (38,75%) a textília, ruházat, bőr, és bőrtermék gyártása, valamint 13,93%-kal a fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása területén jelölték meg.

4.2. Rendelésállomány

Egy vállalkozás rendelésállományának alakulását nagymértékben befolyásolja, hogy a piacon milyen minőségűt állít elő az adott termékből, milyen gyorsan reagál az ott zajló változásokra, a partnerek igényeire, van-e konkurenciája azon a területen.

A kereslet alakulását jelentősen befolyásolja a gazdasági környezet változása is, a lehetőségek bővülése vagy éppen beszűkülése. Ezek külön-külön is meghatározóak lehetnek és idézhetnek elő átmenetileg vagy véglegesen olyan helyzeteket, amelyek meghatározzák egy vállalkozás sikerét, avagy kudarcát.

Hajdú-Bihar Megyében a felmérésbe bevontak 94,1 százaléka értékelte a termékei iránti kereslet nagyságát, ami országos szinten 95,2%. A legkevesebben azok voltak, akik elégedettek voltak és úgy értékelték, hogy jelenleg, vagyis a felmérés időpontjában magas szintű rendelésállománnyal rendelkeztek.

A termékek/szolgáltatások iránti kereslet alakulása

A vállalkozás rendelésállománya, vagy termékei (szolgáltatása) iránti kereslet jelenleg Hajdú-Biharban

Gazdasági ág	magas	közepes	alacsony	magas	közepes	alacsony
	(db)	(db)	(db)	(%)	(%)	(%)
Feldolgozóipar	18	68	15	17,8	67,3	14,9
Kereskedelem, gépjárműjavítás	8	45	14	11,9	67,2	20,9
Építőipar	2	27	10	5,1	69,2	25,6
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	6	23	8	16,2	62,2	21,6
Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása	1	17	2	5,0	85,0	10,0
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	0	16	7	0,0	69,6	30,4
Fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása	4	14	1	21,1	73,7	5,3
Egyéb feldolgozóipari; ipari gép, berendezés üzembe helyezése, javítása	4	10	3	23,5	58,8	17,6

A vállalkozás rendelésállománya, vagy termékei (szolgáltatása) iránti kereslet jelenleg Országosan

Gazdasági ág	magas	közepes	alacsony	magas	közepes	alacsony
	(db)	(db)	(db)	(%)	(%)	(%)
Feldolgozóipar	389	1346	356	18,6	64,4	17,0
Kereskedelem, gépjárműjavítás	193	1017	329	12,5	66,1	21,4
Építőipar	123	427	191	16,6	57,6	25,8
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	58	326	74	12,7	71,2	16,2
Fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása	78	281	87	17,5	63,0	19,5
Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása	64	269	55	16,5	69,3	14,2
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	34	247	83	9,3	67,9	22,8
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	62	241	55	17,3	67,3	15,4

A fenti táblázatba a Hajdú-Bihar Megyei és az Országos adatokat a termék/szolgáltatás iránti kereslet KÖZEPES alakulása a megkérdezett cégek száma szerint sorba rendezve és az első nyolcat a táblázatba megjelenítve megállapíthatjuk, hogy a megyei és az országos adatok hasonlóan alakultak. Hét olyan gazdasági ágat találunk mindkét területen, amelyik az első nyolcban benne van. Mindkét listában a feldolgozóipar szerepel az első helyen mind megyei, mind országos szinten, még a közepes keresletnél az arányok is hasonlóak, a megyei alig három százalékkal magasabb az országosnál. A magas keresletűeknél viszont az országos arány majdnem 1%-kal magasabb. A kereskedelem mindkét listában a második helyet foglalja el és a megyei érték 1,1 százalékkal haladja meg az országosat. Az építőipar országosan és megyei szinten is a harmadik sorba került, viszont a megyei kereslet 11,6%-kal haladja meg az országosat.

4.3. A termelési volumen alakulása

A termelés szintjének 2014. első félévében történő változását az előző év azonos időszakához viszonyítva a résztvevők 85,9%-a tudta vagy meg akarta válaszolni. A növekedésről a válaszadók 26,2%-ka, míg a csökkenésről a 9,8%-ka számolt be. A vállalkozások 50 százaléka úgy érzékelte, hogy termelési szintjük az előző évi szinten stagnál. Ezek kedvezőbb adatok, mint a tavalyi felmérésben voltak, akkor ugyanis 15 százaléka a termelés visszaesését jelezte.

A megyében a 10-49 főt foglalkoztatók közül 32-en illetve 14-en úgy nyilatkoztak, hogy növekszi és csökken is egyben a termelés volumenének az alakulása, miközben a nagytöbbség azt mondta, hogy változatlan marad. Az 50-249 főt foglalkoztatóknál a termelés volumenének növekedésében 33,7%-uk bízik, míg itt is inkább a 56,2% azt mondja, hogy változatlan marad. Az 1000 fő feletti foglalkoztatók (2 cég) kétféle véleményen vannak, így a termelés vagy szolgáltatás volumenének várható alakulását a válaszaikban 50%-uk növekedésként, míg a másik fele változatlan maradként jelölte meg.

Az adatok összesítése nyomán három gazdasági ágazatban nyilatkozták azt, hogy **növekszik a termelés/szolgáltatás volumenük** (51% fölötti a növekedés). A feldolgozóiparhoz tartozó ffeldolgozás, papírtermék gyártása, nyomdai tevékenység gyártása ágban tevékenykedő cégek 75%-ban a növekedésről nyilatkoztak. Az Ingatlanügyek ágazatban 85,7%-os valamint az információ, kommunikáció ágazatban 66,7%-os növekedést prognosztizáltak a választ adó munkáltatók. A **termelés volumenének változatlan maradását** 100%-ban négy ágazatban prognosztizálták. Itt is megjelenik a feldolgozóiparból két ágazat, amelyek szintén 100%-ban a stagnálás mellett foglaltak állást (Gyógyszergyártás, valamint a Számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása). A további két 100%-ban stagnáló ágazat a Humán-egészségügyi, szociális ellátás és az Egyéb szolgáltatás ágazat. A termelés volumenének változatlan maradását 51% felett további 12 gazdasági ágazatban tevékenykedő cég jelezte. A **termelés volumenének csökkenését** 50%-ban egy a pénzügyi biztosítási tevékenységgel foglalkozó cég nyilatkozta. Ugyanitt 20%, vagy a feletti csökkenést prognosztizáltak még a Kereskedelem, gépjárműjavítás területén (22,5%), valamint a Szállítás, raktározás (20%) területen foglalkoztató cégek is.

2014. első félévének termelési szintjére vonatkozó várakozások tekintetében a 2013. évi felmérésnél az egy évvel korábbi felméréshez képest most nem figyelhető meg olyan nagyfokú óvatosság, mert csak a megkérdezett cégek 14,1% százaléka nem mert jóslásokba bocsátkozni, ennnyien nem vállalkoztak arra, hogy nyilatkozzanak, mire számítanak. Tavaly ez az arány 36,3 % volt.

Összességében az látszik, hogy a megye megkérdezett vállalkozásainak 88,7%-a bízik abban, hogy 2014 első félévében pozíciója nem romlik tovább 2013 első félévéhez képest, ebből 30,5 százaléka egyértelműen úgy gondolja, hogy sikerül bizonyos szintű növekedést elérniük.

4.4. Beruházások

A felméréskor a cégek 94,1 százaléka nyilatkozott beruházási szándékairól 2013. évre vonatkozóan. A megkérdezettek 42,6%-nál nem volt és nem lesz üzembe helyezendő beruházás az év végéig.

A 2014. évi beruházási szándékról – több máshoz hasonlóan – óvatosabb becslések érkeztek. Az összes vezető közül 20,3% nem tudta/nem válaszolt nem adott egyértelmű igen vagy nem választ, ami 14,4%-kal több mint a 2013. évre nem válaszolók aránya. A megkérdezettek 32,4%-nál nem volt és nem lesz üzembe helyezendő beruházás 2014. évben.

A beruházásokat típus szerint vizsgálva és összehasonlítva a két évet az tapasztalható, hogy legtöbbször csak korszerűsítő, innovatív beruházásban gondolkodnak (53,8%; 64,8%). A két év összehasonlításában vizsgálva csökkent azok száma (132-ről 121-re), akik termelésük növekedésére számítva úgy gondolják, hogy beruházás révén kapacitásaikat tovább kell növelniük. Ugyanakkor a mindkét fejlesztést egyszerre megvalósítóknál növekedés várható 2014 évre, mivel míg 2013-re 42 vállalkozás vezetője nyilatkozott úgy, hogy korszerűsít és kapacitáit növelő beruházást is üzembe helyez, addig 2014-re már 48 vállalkozás tervez mindkét fajta beruházást, ami 14,3%-os növekedésnek felel meg

Amennyiben a beruházások volumenének várható alakulását 2014 első félévében 2013 első félévéhez viszonyítva vizsgáljuk létszám-kategóriánként megállapítható, hogy csak az 1000 fő feletti munkáltatóknál várnak 50%-os növekedést, viszont 50% nem tudja/nem válaszolt. Ezen kívül a beruházás volumenének nagyobb mértékben (23,5%) történő növekedésével a 10-49 főt foglalkoztatók számolnak. A beruházás volumenének változatlan maradását nagyobb arányban prognosztizálják a megkérdezett cégek. A 250-999 főt foglalkoztatók szerint 53,3% arányban stagnálás várható. Ötvenszázalékos stagnálással számolnak a 9 fő és ennél kevesebbet foglalkoztatók, 40,4%-ot az 50-249 főt foglalkoztatók, de még a 10-49 főt foglalkoztatók is 32,6%-ban a beruházás volumenének stagnálását látják. A beruházás volumenének csökkenése átlagosan 10% alatt van. A létszám-kategóriák külön vizsgálatakor egyedül a 10-49 főt foglalkoztatók 11,4-a véli, úgy hogy csökkenés várható 2014. év első félévében. Az 50-249 főt foglalkoztatók 8,1%-a, valamint a 250-999 főt foglalkoztatók 6,7%-a szerint csökkenés várható. A többi létszám-kategóriában nem várnak csökkenést a beruházásoknál. A nem volt és nem is lesz beruházás kategóriát csak a 10-49 főt foglalkoztatók 16,7%-a és az 50-249 főt foglalkoztató cégek 8,1%-a jelölte meg.

A gazdasági áganként történő vizsgálatból az derül ki, hogy a beruházási kedv 2013-ban a feldolgozóiparban volt a legmagasabb, ugyanis a résztvevők 34,1%-a helyezett üzembe beruházást (45 db), melyből 20db csak korszerűsítésre irányult, 12db csak kapacitásbővítésre és 12db mindkettőre. Utánuk a kereskedelem, gépjárműjavítással, a mezőgazdasággal és az építőiparral foglalkozók cégek következnek 23%-kal, 18%-kal és 10%-kal, közülük a többség szintén korszerűsítést hajtott végre. Az összes beruházás 6-8%-át hajtották végre a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (6%), a gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása (7,%) és a szállítás, raktározás (8%) területén tevékenykedő cégek, akik 50%, 57,1% illetve 50%-ban szintén a csak korszerűsítő, innovatív beruházás részesítették előnyben.

A beruházási kedv, illetve hajlandóság 2013. évben a felméréskor 132 munkáltatónál volt. Az előrejelzésük szerint 2014. évben a beruházások az előző évhez képest visszaesést mutatnak, már csak 121 cégnél várhatóak, melyek az egyes ágazatokban igen eltérően alakulnak. A megkérdezett munkáltatóknak 2013. évben a 37,4%-ka, míg 2014. évben már csak a megkérdezettek 34,3%-ka gondolkodik beruházásban. Kissé bizakodóbbak a feldolgozóiparban, mivel 2013-hoz képest 2014. évben három munkáltatóval többen gondolkodnak beruházáson, így arányuk az összes beruházni kívánó között 5,6-kal több lesz mint az előző évben volt, ami 39,7%. A kereskedelem, javítás területén 2013-ban öt céggel kevesebb vállalkozik majd beruházásra, így a 18 beruházni kívánó cég aránya 2,5%-kal lesz

alacsonyabb az előző évihez képest (14,9%) az összes beruházást végrehajtani szándékozó munkálattó között. 2014 évben a korszerűsítő, innovatív beruházást részesítik majd előnyben, ami 50%-ot jelent a másik két beruházással szemben.

4.5. A vállalkozások üzleti helyzete

A vállalkozás jelenlegi üzleti helyzete válaszra 274 pozitív, 63 negatív és 15 nem tudja válasz érkezett. Az összes válaszadó 77,6% pozitívan értékelt. A megyében a cégeink többsége (60,3%-a) 2013 őszén csak kielégítőnek tartotta üzleti helyzetét, a jó üzleti helyzetről beszámolók majdnem annyian (95,3%) voltak, mint azok, akik ennek ellenkezőjét állították. A kapott válaszok alapján a Hajdú-Bihari munkáltatók kis mértékben kedvezőtlenebbnek tartják üzletmenetüket az országos átlagnál, ahol 61% tartja kielégítőnek az üzleti helyzetét.

A 2012 éves felmérés alkalmával az összes jó választ adó gazdasági ág közül a 100%-ban csak a feldolgozóipari vállalkozások közül a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása területén tevékenykedő egy cég érezte, úgy, hogy az üzleti helyzete jó. A 2013 évi felméréskor a választ adó munkáltatók közül már nem találunk olyat aki 100%-ban jónak érzi a vállalkozás helyzetét. A legjobb arányban 54,5%-kal a feldolgozóiparon belül a gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása területén működő hat cég látja úgy, hogy a vállalkozása jelenlegi üzleti helyzete jó. Ötven százalékban érzi jónak a vállalkozását a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása és a gép, gépi berendezés gyártása ágazatban működő 1-1 cég, valamint az információ, kommunikáció gazdasági ágban működő két cég.

Az üzleti helyzetét 100%-ban kielégítőnek jelezte 5 gazdasági ág, amelyből kettő a feldolgozóiparon belül helyezkedik el. (*Gyógyszergyártás és a Járműgyártás*). A feldolgozó iparon kívül 100%-ban kielégítő a jelenlegi üzleti helyzete a *Bányászat, kőfejtés, az Oktatás és a Humán-egészségügyi, szociális ellátás tevékenységet végző gazdasági ágakban*.

Rossz üzleti helyzetre a legnagyobb arányban 100%-kal a Pénzügyi, biztosítási tevékenység gazdasági ágban működő egy munkáltató panaszkodott.

A megyében a cégeink többsége (63%-ka) várhatóan 2014. évben is csak kielégítőnek jelzi üzleti helyzetét, ami megegyezik a 2013. évi tény adattal. A jó üzleti helyzetet prognosztizálók majdnem ugyan annyian vannak, mint azok, akik ennek ellenkezőjét jósolják, így 58-an jónak, míg 50-en rossznak vélik a vállalkozások üzleti helyzetét várhatóan 2014 első felében. A kapott válaszok alapján a megyei munkáltatók kedvezőbbnek prognosztizálják üzletmenetüket az országos átlagnál, ahol 59,3% jelzi 2014. évre kielégítőnek az üzleti helyzetét.

V. Összegzés

A 2013 őszén lezajlott rövid távú munkaerő-piaci prognózis magában hordozza a 2008. III. negyedévében még csak a kibontakozás fázisában lévő globális gazdasági és pénzügyi válság hatásait. A vélemények továbbra sem egyöntetűek arra vonatkozóan, hogy túl vagyunk-e már a válságon vagy sem, elindultak-e már olyan folyamatok, melyek erre engednek

következtetni, sőt 2014. évre főleg az első félévére nehezebb időszakot jósolnak az elemzők. A vállalkozások jövője nagyban függ az olaj világpiaci áráról, a forint gazdasági erejétől a piac szereplőinek bizalmától az ország gazdaságpolitikájától.

Ami biztos, hogy a válság a gazdasági élet minden szereplőjét – nem egyforma mértékben ugyan –, de meglehetősen súlyosan érintette és még érinteni fogja. Ebből adódóan különböző válságkezelői stratégiát és taktikát kellett és kell még napjainkban is bevetniük a kedvezőtlen hatások mérséklésére, illetve kivédésére.

A felkeresett vállalkozások nagy hányada az egy évvel korábbi felmérésben is részt vett, így az általuk közölt adatok alapján meglehetősen reális képet kaptunk a válság közvetlen vagy közvetett hatásairól. A minta reprezentatív, az a gazdaság szinte minden ágát felöleli, a mikro vállalkozásoktól kezdve a nagy multinacionális vállalatokig.

A mostani adatok szerint a munkaerőpiacon kiugró mértékű foglalkoztatás bővüléssel a jövő évben még mindig nem számolhatunk sem megyei sem régiós szinten, de vannak arra utaló jelek is, hogy a változás kedvezőbb irányba mozdulhat el. Negatív tendenciák még továbbra is érvényesülnek és érvényesülhetnek, és létszámleépítésekre is változatlanul lehet még számítani, bár a volumenének mértékét nem lehet előre látni. Ezek ellensúlyozásában nagy szerepük lehet a különböző támogatási formáknak, a megújult közfoglalkoztatásnak és minden olyan intézkedésnek, mely a munkanélküliség növekedésének megállítását, illetve csökkenését segíti.

Debrecen, 2014. január

Készítette:

Szabó Ferenc
Szabó Ferenc Tibor
Munkaerő-piaci ellenőr, elemző
Hajdú-Bihar megyei Kormányhivatal
Munkaügyi Központja
Szervezési és Hatósági Osztály

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet

FŐBB MUNKAERŐ-PIACI INFORMÁCIÓK 2011-2012. év

FŐBB MUNKAERŐPIACI INFORMÁCIÓI 2012. -2013. ÉV 1-12 havi								
megnevezés	Hajdú-Bihar megye		Hajdú-Bihar megye		Országos		Országos	
	2012. év	2013. év	változás 2013-2012		2012. év	2013. év	változás 2013-2012	
	1-12 havi	1-12 havi	főben	%-ban	1-12 havi	1-12 havi	főben	%-ban
Nyilvántartott álláskeresők száma	44 222	44 381	159	0,4	559 102	527 624	-31 479	-6,0
férfiak	21 552	22 614	1 062	4,7	275 806	267 677	-8 130	-3,0
nők	22 670	21 767	-903	-4,1	283 296	259 947	-23 349	-9,0
Fizikai foglalkozású	37 394	37 467	73	0,2	456 867	434 282	-22 585	-5,2
Szellemi foglalkozású	6 749	6 914	165	2,4	102 233	93 342	-8 894	-9,5
Szakképzetlen ¹	23 412	23 529	117	0,5	279 688	265 645	-14 043	-5,3
Szakképzetlen álláskeresők aránya ² (%)	52,9	53,0	0,1	% pont	50,0	50,3	0,3	% pont
legfeljebb 8 általánost végzett	18 866	18 836	-30	-0,1	225 331	213 712	-11 619	-5,4
gimnáziumot végzett	4 546	4 673	127	2,7	54 357	51 933	-2 424	-4,7
Szakképzett	20 810	20 852	42	0,2	279 414	261 979	-17 436	-6,7
felsőfokú végzettségű	2 136	2 149	13	0,6	31 566	28 427	-3 139	-11,0
25 évesnél fiatalabb	8 801	8 338	-463	-5,6	101 081	97 826	-3 255	-3,3
50 évesnél idősebb	9 807	10 130	323	3,2	124 381	124 906	525	0,4
Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma	5 934	6 319	385	6,1	61 454	66 025	4 571	6,9
felsőfokú végzettségű	419	506	87	17,2	4 465	4 218	-247	-5,9
Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők aránya ² (%)	13,4	14,2	0,8	% pont	11,0	12,5	1,5	% pont
Tartósan nyilvántartásban lévő álláskeresők száma ³	15 052	16 227	1 175	7,2	143 659	163 309	19 650	12,0
Tartósan nyilvántartásban lévő álláskeresők aránya ² (%)	34,0	36,6	2,5	% pont	25,7	31,0	5,3	% pont
Járadék típusú ellátásban részesülők ⁴	2 723	2 732	9	0,3	121 546	45 964	-75 582	-164,4
Szegély típusú ellátásban részesülők ⁵	457	659	202	30,7	8 130	12 488	4 358	34,9
Rendszeres szociális segélyben részesülők	247	230	-17	-7,4	1 024	782	-242	-30,9
foglalkoztatás helyettesítő támogatás (7)	16 870	16 266	-604	-3,7	199 265	183 592	-15 673	-8,5
HAVI ÖSSZESEN								
Nyilvántartásba belépők összesen	60 128	56 493	-3 635	-6,4	834 217	786 074	-48 143	-6,1
Első alkalommal belépő	5 383	5 576	193	3,5	89 866	87 213	-2 653	-3,0
A hónap folyamán betölthető álláshelyek száma (db)	72 725	110 360	37 635	34,1	859 850	1 273 645	413 795	32,5
Újra bejelentett álláshelyek száma (db)	29 794	47 088	17 294	36,7	482 008	718 666	236 658	32,9
támogatott	24 517	41 713	17 196	41,2	343 079	559 895	216 816	38,7
nem támogatott	5 269	5 374	105	2,0	138 902	158 771	19 869	12,5

Forrás: NFSZ adattárház

1/ A szakképzetlenek közé soroljuk a legfeljebb 8 általánost és a gimnáziumot végzett álláskeresőket.

2/ A nyilvántartott álláskeresők összlétszámához viszonyítva.

3/ Egy évnél régebben megszakítás nélkül minden hónapban szerepelt a nyilvántartásban.

4/ Járadék típusú ellátás - tartalmazza a munkanélküli járadékon, az álláskeresői járadékon, a vállalkozói járadékon lévőket.

5/ Segély típusú ellátás - tartalmazza az álláskeresői segély 3 változatának bármelyikét kapó álláskeresőket, az álláskeresőket ösztönző juttatáson, továbbá a még nyugdíj előtti munkanélküli segélyen lévőket.

6/ 2011. január 1-jétől a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű személyek részére nyújtott rendelkezésre állási támogatás helyébe új támogatási forma a bérpótló juttatás lépett.

7/ 2012. január 1-jétől